

ర తి రా జు

ర చ యిత :—

మల్లాది

ప్రొ కా శ కు లు

పసుపులేటి బాపరాజు

బుక్స్ లెర్నర్స్ అండ్ ప్రింట్స్

రాజమండ్రి

19944

ఒక్కమాట:—

కోటివిద్యలూ కూటికొరకే అన్నసామెత వినాడు ఎవరు పలికారో తెలియదు కాని అది యెంతో అనుభవంమీద వెల్లడించిందిమాత్రం సత్యం—

ఏమంటారా:—

ప్రపంచం ఎల్లా మారిందంటే పొట్ట బరిక్కపోతే ఏదో ఓవేషం వెయ్యడం—దానికి తగిన హంగులన్నీ సంపాదించడం—వేళాల మీద బడడం—ప్రజల్ని మోసగించి డబ్బు గుంజుకోడం—ఇదీ— చూడండి:—

అయినంటో పుట్టాడు— ఆకతాయలా తిరిగాడు— చదువు సంధ్య లబ్ధిలేదు— మూడుమూళ్ళు పెట్టాయి— సంసారం నెట్టిన పడింది— ఓపూటుంటే రెండుపూట పన్ను— చూశాడు చూశాడు— పెద్దయె ఖైదాడు— లోకంకట్లో దుమ్ముకొట్టి పెళ్ళాం పిల్లల్ని పోషిస్తున్నాడు—

సబబే అనండి:—

దానికిమార్గం మంచిచెడ్డలు లుండద్దా?

మీరే గ్రహిస్తారు—

చదవండి— *
* *

ర చ యి తి

‘వీరాస్వామీ! ఏమిటోయి ప్రోగ్రాం ఇవ్వో’
 ‘ఏదో నువ్వే వెయ్యాలి’
 ‘ఏం వెయ్యను— ఎక్కడా ఏదీ అంకలేదు’
 ‘ఎప్పుడూ యింతే— శుక్లప్రియాలూ— శూన్యహస్తాలూ’
 ‘ఏం జెయ్యమన్నావు— ఎంత పై) చేసావో నీకేం తెలుస్తుంది’
 ‘ఏం పై) చేశావో— వారంరోజుల్నుంచి నేనే తంటాలు పడు
 తున్నాగదా?’

‘నిజమే! నీకన్న ఎక్కువ యిదిపడుతున్నాను— ఎక్కడికెళ్ళినా
 చుక్కెదులే’

‘చుక్కెదురుగాకపోతే నీ వల్లేవోతుంది?’

‘ఇప్పుడు నాపని లోలాగే ఉంది’

‘ఒకప్పు డింతకన్న ఎక్కువగా అఘోరించి దేమిటి?’

‘ఎప్పుడూ యిల్లాగే ఉంటుందా?’

‘ఎందుకుండదూ— చవురుకాళ్ళు’

‘దెప్పకోయి— చూస్తోవుండు నాతడాఖా— ఉం డుం డెంతపడు
 పడుతుందో’

‘ఎప్పుడో పడితే ఏం లాభం— ఇవ్వో చేతిలో ఏగాని లేదు’

‘ఏంజెయ్యమన్నావు— అన్నిచోట్లా అరువెట్టాను’

‘ఈపూటకెక్కడో ఓచోట మగ్గంబగ్గం— రేపటిమాట చూసు
 కుందాం’

‘ఎక్కడొగ్గనూ — మాయంటోదాన్ని తన్నినా ఏగానాడి
 వళ్ళేదు’

‘నేను పదికొట్లు సమించినా— చిల్లిగవ్వ పలకలేదు’

‘అచారూ! ఇద్యేల నావల్లేంగాదు - ఎవరితో వారిదే యిద్యేల!’

‘వీరేశూ- నేనెంత తాగుబోతునై నా- నీచాటునుండిగౌరవంగా రోజులు గెంటోస్తున్నాను. ఇవ్వేళ అదోమోస్తరుగాడింది - పడాలి తొందరగా కాస్తో కూస్తో’

‘దానికేం దారగుపించడంలేదు’

‘నువ్వు తలచుకున్నావంటే ఏదోవేస్తావుటంచనా’

‘సన్ను భ్యేస్తున్నావుగాని ఏం లాభంలేదు’

‘మఱలాగా’

‘ఈయేలకుండలేవేటి’

‘ఉండలేను. నీకాళ్ళట్టుగుంటాను- మాటదక్కించుకుందీ పూటకి’

‘ఈపూటకి మాటదక్కించుకుంటే- రేపు మళ్ళీసిద్దం’

‘ఇహల్లావుండదు మనపని’

‘ఏం- ఏదేనాఛాన్ను కొట్టావా?’

‘ఈవేళో గొప్పబైరాగి చేయించుసి చెప్పాడు- గొప్పఛానే! తగులుతుందిట’

‘బై రాగోడా?’

‘అలా తీసెయకు- మాయిళ్ళవక్కనందరికి చెప్పాడు- తెల్ల పోయారు’

‘డబ్బు లాగులానికి- మాయముండాకొడుకులుమాయమాటలు చెవలాడు’

‘ఎవరిద్గిరా కానుచ్చుగోలేదు’

‘ఇవ్వందే యెలావుచ్చుకుంటాడు?’

‘ఈస్తావన్నార- గురువాజ్ఞ లేదన్నాడు’

‘నువ్వేం యిస్తావన్నావ్?’

‘నాదగ్గరే లేదని అరిడచెప్పాడు— నేనేమిస్తాను’

‘ఇంకేంచెప్పాడంటి నీకు?’

‘ఏమైనా చెప్పాడు— అల్లాబరితే—కోట్లో చాగావేలేనన్నమాటే’

‘అదేంటో వినిపిస్తూ?’

‘కులాసాగా కూచుని చెప్పాలి— కడుపులో కాలుతోంది— పడాలి’

‘కూడు దినరాదూ?’

‘నీకూ నాకూ కూడుతింటే కడుపునిండుతుందా?’

‘సారా యేసుగోవాలికామోను’

‘అదిపడితే కాలిమీద కాలేసుక్కుచ్చుని చెప్పి— డంగై పోతావు’

‘అయితేపద—’

అంటూ వీరాస్వామి— దోపతీసాడు సారాకొట్టుకి. అతనివెనకాల బడ్డాడు సూరాచార్లు.

ఇద్దరూ సారాకొట్టులోకెళ్ళారు— ఆకొట్టు యజమాని వీరాస్వామిని చూడ్డంతోటే మండిపడుతూ—

‘ఏమోయి! ఎన్నాళ్ళని అరువుతాగడం’

‘భీమయ్యగారూ! మీరల్లాగంటే మాబోటాళ్ళం ఎల్లాబరకటం’

‘పదిరూపాయిలకి పై గాయివావాలి— ఎన్నాళ్ళని’

‘ఎల్లుండిపొద్దున్నదాకా వూరుకోబాబూ— అలాపై సలతో యిచ్చేస్తాను’

‘చూద్దాం— నీనిబాయితీ’

‘నిబాయితీఅంటే ఈ రాసామిదే అనుకోవూ?’

‘సరే— ఆవేళబాకీ చీదాగా యివ్వకపోతే పక్కలిరగదన్నడమే’

‘అంతే’

‘వెళ్ళిరా—ఎల్లండి డబ్బట్రాకండా రాకు’

‘మఱిప్పుడు?’

‘ఇప్పుడు డబ్బు తెచ్చావా?’

‘డబ్బుంటే బొడ్డుకొంగు దులిపేద్దను’

‘ఇహ నీకరువిన్నను— అదిచ్చి మళ్ళీపాడుకో’

‘ఇచ్చేస్తానయ్యా— ఎల్లండిపొద్దున్నదాకా అగితే డబ్బు కొల్లలు’

‘ఆవేళ డబ్బు దిట్టంగావుంటుంది కాబట్టి దిట్టంగాతాగు’

‘మరీయేల బాగాతగించాలి’

‘నాకక్కడ అరువిస్తారా? డబ్బు కక్కమంటారు’

‘సీకేవయ్యా— బాగ్గడించావు’

‘అన్నీ యిలాటిపద్దులేఅయితే గడించినట్లే’

‘అన్నరోజుకి నాలుగురోజు లాలస్యమైంది— అంతేకదూ’

‘సేన్న నాలుగురోజులుకాదు— నాలుగిమిషాలుకాదు— ఒక్క

నిమిషం ఆగరు’

‘ఉందికనక’

‘ఎక్కణ్ణించొస్తుంది’

‘రోజుకి రెండొందలమ్మకం’

‘అందులో అరువో’

‘అరువెంత— పదిరూపాయలుంటుందేమో?’

‘వచ్చేలాభమెంత’

‘అంతా లాపమే’

‘నువ్వనుకుంటున్నావు’

‘సరేగాని రెండ్రామ లొయ్యండి’

‘ఒకటి చాలదూ?’

‘ఈకంసాలి శనిగాడోడునాకు’

‘మళ్ళా పెద్దింటోవుట్టాడు— ఇదేంపోయికాలం’

‘అలువడ్డాడు—ఒదులుద్దా?’

‘మీయిద్దరికీనేస్తా ఎల్లాకుదిరింది?’

‘ఇక్కడే—’

‘సరే— ఇవేళాకో ఏమకొండుమ్మప్పావళా అవుతుంది— ఎట్లుం
డివ్వాలి సుమా’

అని యిద్దరికీ చెరోద్రామ్ యిచ్చాడు. రెండునిమిషాల్లో వీల్చీ
శారు. కొట్టుమిదిలిబైటకొచ్చారు. తందనాలాడుతో— ఓఅరుగుమీద
కూచున్నారు. సూరాచార్లు నిషాతో— పూగిసలాడునూ—

‘ఈరేకూ— భీమయ్యకి మంచిటోసరాయిచ్చావు’

‘ఎలాగా యెయ్యకపోతేఎల్లా—వీళ్ళుతినేశావు’

‘మాటదక్కించుకున్నావు—ఎలుగెలిగితే నిన్ను మరిచిపోతానా?’

‘అఎలుగేంటో కూంత చెప్పుదూ’

‘ఇనహ! ఇను—అడుచెప్పాడుగదా— నాకు రెండేళ్ళుపోతే
గొప్పయోగం పడద్దట—దేశాలన్నీ తిరుగుతానుట—గొప్పగౌరవం—
డబ్బూ—అన్నీ వుంటాయంట—గొప్పవెలుగు వెలుగుతానుట—’

‘ఔనుగానీ—అప్పుడు నేకనుపిస్తానా?’

‘అదేమిటి? నువు నాకూడానేవుంటావు?’

‘నీకూడానే—బేష్—వహ్వ’

‘నాతోపాటు నువ్వు—హాయిగావుంటావు’

‘పొంగిపోకు—బై రాగా డూసులికి’

‘మనకియోగం పడుతుంది’

‘అడుచెప్పడవూసరే—నువ్వు నమ్మడవూసరే—నేనూకట్టడంసరే’

‘నువ్వనేదేమిటి?’

‘అదంతా మాయ—కల్ల’

‘ఎప్పటికీకాదు’

‘అయితరుతుంది’

‘చెయి తెగ్గోయించుకుంటా అల్లాజరిగితే’

‘జరక్కపోతే—వీళ్ళోనేనుగుంటాను’

‘ఎట్టినాగమ్మా — మామాచదువుకోన్న గొప్పోళ్ళకేశార్నం
లేదు—నీకెల్లాగోయి’

‘అళ్ళకర్మం—నాకోస్తుంది’

‘తాగుమోతాడి గొర్నంవంటి?’

‘అప్పుడు తాగుతానా—తాగను—దబ్బాగా — కాలుమీద
కాలేసిక్కుచుని—’

‘నీమొహం—తిండికేళ్తేందిపో’

‘పోతానులే—నువ్వఫోరించు’

‘నాకేం అగోరించేదాకా—బైరాగామీనులు తిన్నతే నువ్వే
అగోరిస్తావ్’

‘ఎప్పుడూ ఉత్తివికావు’

‘అడిదంతా డాబునరి’

‘నీదో’

‘నాదా—దబ్బా—నేతాగానింతి—నీకు పోయించాను’

‘ఎదనపోతిలే—అన్నరూపాయి—ఓహ్రామ్’

‘అదే లేకేశావ్’

‘ఏడిశానంటే పళ్ళురాలాయ్’

‘ఊడగొట్టా పళ్ళు నీయబ్బసిగదరగ’

‘ఊడగొట్టానంటే ఇశ్వబ్బామ్మడిదెబ్బ’

‘చచ్చునన్నానీ! ఈరాసామి కంసాలాడిచేత దెబ్బతింటాడా?’

‘కంసాలాడనకు—ఇశ్వబ్బామ్మడచు’

‘విశ్వబ్రాహ్మణుడు కాదు — నీయెదు’

‘ఏమిటా పోగరుమోత్రవం’

‘పోగరు నీదా — నాదా’

‘నాదేరాపోగరు — భంచోత్’

‘రెక్కలిరగ దంతాను’

‘ఈరాసామిగాడు ఎన్ను కొట్టిబలికిడవే’

‘దద్దమ్మా — నోరుమూసుకో’

‘నేమూసుకోనా — గాడ్డి’

‘గాడ్డిదినా — నోరుముయ్యి’

అని కాలిచెప్పినో రెండుదవళ్ళమీద నాయించాడు. సూరా
చార్లు తాగుడుమోకరిమీద వీరాస్వామిని నిలబెట్టాడు. ఇద్దరూకొట్టు
గుంటున్నారు. వీరాస్వామి ఆచార్లునికీదసడేసి గుద్దుతున్నాడు. ముక్కం
టా. నోటంటా. నెత్తురొస్తోంది. ఆచారంటపోయే మనుష్యు లిద్దర్నీ
విడిపించాలని విశ్వప్రయత్నించేసారు. వీరాస్వామి కొంచెం వినేమాగ్గం
లోవున్నా ఆచార్లు వినేట్లులేదు. ఒళ్ళుతారక్కం కాలువెరిగిపోయి
యింకా వీరాస్వామిమీదకి దూకుతున్నాడు.

ఏదిమందీ పోగయ్యేరు. అందులో మంచిబలంకల ఏమిటి. —
మీరుపోట్లాట మాంతారా? ఇద్దర్నీ తెన్నుమన్నారా అంటూ విడదీసి
నుంచోబెట్టాడు. ఆచార్లు వొగురుస్తున్నాడు. పెద్దమనిషి. మియ్యద్దరికి
దెబ్బలాటెందుకొచ్చిందనిగదా వీరాస్వామిని.

‘ఈడు కంసాలాడుండి. నారాయణాచార్లు కొడుకు. గంటగు
టకే తాగుతాడుండి.

అనిచెప్తుతాంటే సూరాచార్లు —

‘ఏడు భటాచోర్ — పుంజాచోర్ — తాగుమోతు — దొంగ —
రాడీ — కేడీ — అని పళ్లుబిగించి వీరాస్వామిమీదికి దూకబోయాడు.

వాడు కష్టపడేసి ఈమాట దెబ్బకి చంపేస్తా చూడండి. నేనూరుకొన్న కొద్దీ పేల్తున్నాడు. శనిగాడల్లా నేనక్కడకో పోతూంటే గతిలేదు. ఓ ద్రాం పోయించమన్నాడండి. దిట్టంగా పోయించాను. మత్తెక్కి దెబ్బలాటకి డీకొన్నాడండి.

అని చెప్పగా ఆపెద్దమనిషి అంతేనా ఆచార్యు అనడిగాడు

‘దాడుబాడ నేతాగనండి, అడుగడుక్కి తాగుతాడు. ఈడు నాకు సారాపోయించాడంటే మీరుసమ్మారా’

‘ఇయ్యేలేకాడండి ఎల్లనేగాని లేకుండా బన్నాడండి. సారోసారో అని పూకుంటే అదేపోయిందని రోహ పోయిస్తానండి.

అన్నాడు వీరాస్వామి -

‘నేతాగునంటే ఎవుచూశాపురా పూడానోరా’

అంటూ ఆచార్య మళ్ళీ వీరాస్వామిమీద కురుకునే పీడిష్టు కని నాలుగుంజులు గుంజాడువాడు. దాంతో సామ్మసిల్లి పడిపోయా డాచార్యు. ఆపెద్దమనిషి వీరాస్వామిని కూకలేసి అనతినికి గెంటేశాడు.

ఆచార్యుని మొహంమీద పీళ్ళు చల్లించి తెప్పరిల్లజేశాడా పెద్ద మనిషి. మళ్ళీలేచి ఆచార్యు ఆ మాదర్కోడేడి

అంటూ గిరిగిరి తిరుగుతూ కనపడితే తినేస్తా, మింగేస్తా, నాత డాకాచూపిస్తా అనిపేల్తున్నాడు.

ఆపెద్దమనిషి చావడానికి సిద్ధమయ్యావు. నువ్వువాళ్లేంటేస్తావు అంటూ రెక్కలూ మడిచిప్పుకొని తాగలేదంటావు, తాగనంటావు, ఇదంతా ఏమిటి? నీవు చిశ్వబ్రాహ్మణుడవుకదా తాగమ్మనా? అందులో నారాయణాచార్యు కోడుకని. మీరిండివేరు చెరవడానికి పుట్టావు. నడు యింటికినడు.

అని గెంటుకుంటూ నడివీధిలోకి తీసుగొచ్చి- నెమ్మదిగా యింటికి పోమ్మని నాగిసంపి రెసదారిని పోయీడు. మఱియునుసమమాలకి క్రమంగా

ఆచార్యుడి మైకం వొడిచింది. అప్పటికిట్లు చేతుకున్నాడు. ఇంట్లోవాళ్ళు రక్తంతో తడిసిన అతనిబట్టలూ— ఆమనిమీవాలకలచూసి— సంగతంతా తెలుసుకున్నారు. తండ్రి ఆచార్యుని నానాబూతులూ తిట్టి యింట్లోంచి పోమ్మన్నాడు. అంతా అసహ్యించుకున్నారు.

ఆచార్య శాసును మైకం వదలగానే ఏ జరిగిందో— అనుకుంటూ ఆబట్టలు తీసేసి ముదిబట్టలేన కని వీరాస్వామిని వెళ్ళుకుంటూ వెళ్ళాడు. ఎక్కడా కనిపించకుండా ఇంటికి చేరుకున్నాడు. బచ్చిగతానొప్పులు— మంచాన బహుదు

వీరాస్వామి పోట్లాట చాలించుకుని నెమ్మదిగా యింటికి చేరు కున్నాడు. ఆలోచిస్తూనే ఉన్నాడు. బహిష్కారం? బహిష్కారం?

అనుకుంటూ తిండితిని పడుకున్నాడు.

తాగినవాళ్ళుగతంజేకాదూ!!!

—

నెల్లూరుజిల్లాలో పేరుమోసిన నారాయణాచార్యనే కంసాలున్నాడు. అతడు కలవస్తే అందరేమేసిచెయ్యి. పెద్దగా నీతినియమాలూ, నిష్ఠాకలవాడు. కందుకూరనే గ్రామంలో కాపరం. బ్రతుకంతా నెల్లూరులోనూ, ఆనుట్టు బట్టానూ. జిల్లాలో పేరుమోసిన రెడ్లయిళ్ళలో ఏవస్తువు చేసినా— అతనిదేబేరం. ఏకాదశిరామమ్మలొచ్చినా వేలకువేలిచ్చేవారే వస్తువులు చెయ్యడానికి. నమ్మకస్తుడని— దగాగోరుకాడని— నికారని— ప్రతివసంపాదించాడు. తోటివాళ్ళలో గొప్పవాడనిపించుకున్నాడు. బాగా అర్జించాడు. అతనికొడుకే సూరాచార్యు. లేకలేక వుట్టాడు. శారాబంగా పెరిగాడు— తండ్రి యెంతవిశ్వప్రయత్నం చేసినా అక్షరం ముక్కబట్టలేదు సంగీతా— స్తుతియినా చేసబట్టడం చేతకాలేదు.

తండ్రి సదాయింటిపట్టునుండకుండా తిరగడం — క్రిందపనిజేసే వాళ్ళుమాట లెక్కచెయ్యకపోవడం— ఆకతాయిలా తిరగడం— అలవాటయిపోయింది. ఇలాంటి సమయంలో తండ్రి ఓగులస్థుడికి— ఓవ్యవహారంలో— ఆపదకష్టపడి తన ఆస్తిలంతా హామీయిచ్చాడు— అది గందరగోళంలో పడుతుందని తెలుసుకున్న నారాయణాచార్యులు— దీపం వుండగానే యిల్లుసర్దుకంటే మంచిదని— కొడుక్కి పదహారోయేట పెళ్ళిచేసాడు.

అబ్బాయి పుట్టిన వేళావిశేషంచేత— ఆవ్యవహారంలో ఆస్తింతా సర్వనాశనమయింది— శారవం గంగకాలయింది. పేరుప్రతిష్ఠలు మాసిపోయాయి. కిక్కమూతిచూడ్డంలేదు. పూర్వం ఇశన్ని ఆనగించే రెడ్లంతా ముఖించాలేశారు. సమ్మకం పట్టటకలిసింది.

అతడుచేసిన పాపకార్యం ఏమీలేదు. స్నేహితుడు— బంధువు— కులంవాడూఅని ఆపదకష్టపడితే— గొంతుకొనేసింది. అది అతని తప్ప— అతడు మనపటి నారాయణాచార్యులై— లోకంఅతన్ని ఇప్పుడలా ఎందుకు చూడాలి— వెనక వేనకువేలు బంగారంకొని ఎస్తువులుచెయ్యమని యిచ్చేరెడ్లు— ముక్కుపుడకచేయడానికి నా బంగారంకొనికూడా యివ్వడానికి సాహసించడంలేదు.

ప్రపంచంఅంతే— డబ్బు— డబ్బుతోనే— మర్యాద— శారవం— దబ్బా— షోకూ— దిబ్బా— దిరుగుడం— మట్టి— మశాసం— అన్నీ వస్తాయి. ఆచార్య సమ్మకద్రోహమైన ఏవేమీచెయ్యలేదు. లోకమే అతన్ని అలామార్చింది. దానికి శారవమర్యాదలు తెలియవనే అనుకోవాలి.

ఇక నేమిదిక్కులేక ఆచార్య నింపాదిగా— ఇదివరకుఇంట్లోనే— స్నానంఅనీ— సంధ్యావందనంఅనీ— దేవతార్చననీ— దేవుళ్ళాడేనిష్ఠని వీధిపడేశాడు. పొద్దున్నేలేవడం— స్నానం చెయ్యడం— నాలుగుమూడు

ఘంటలుజప - విభూతిపండికట్టూ - సంధ్యాలు తెల్లగ తోడడ - కడి చేతులోవోర్పూరి - పైసవోచితపుగానపు శాలువా - మెళ్ళోరుద్రాక్షలు - ఎడంచేతిలో బజార్లో అచ్చునేసి అమ్మే తప్పలుతెడికి సంధ్యా వందలంపు సక్రం - దేవతార్చనవిధి - ముగిందమాల స్మారానుక్రమణిక - భగవద్గీత - ఈపుస్తకాలకట్ట -

కవచదిన ప్రతివాడికీ అడక్కండానే జ్యోతిషంచెప్పడం - నిజాని కఠినికి తెలిసింగి జ్యోతిషంలో సవగ్రహలూ - పన్నెండుగాసూలూ - కాస్తదిరిసువేసుకున్న వాడు కవచడితే - సమస్కారం పెట్టడం -

ఇంకా బాగానేర్పింది బ్రాహ్మల్ని తిట్టడం - బ్రాహ్మలు మాకన్న మెక్కువకాదు. వారేం వ్రాడబాడిచెయ్యలేదు - మాకూ వేదశాస్త్రాధ్యయ నాలకిహాక్కంది. అంచేత పురోహిత్యం సేమించేయించగలం. రమ్మగండి ఏ బ్రాహ్మణొస్తావో - మొన్న డిప్యూటీ కలెక్టరు నాయుడుగా రిటో శాంతిచేయించడానికి సన్నే విలిచారు. పోలీసుసూపరెంటుగా రిటో పెళ్ళి నేనే చేయించాను. వారు అసలైన శిష్టుకరణాలు.

అని డబ్బా వాయించుకుంటూ - తెలివితక్కువవాడవడేనా కని పిస్తే - వాడికి ఉన్నవీ - లేనివీ - ఏవోచెప్పి రూపాయో - అర్థోలాగడం. దానిమీదే జీవనం. ఇటు కావిడిమోసేవాళ్లు మొదలు - అటు పెద్ద భాగ్యవంతులైన శూద్రులయిళ్ల కళ్ళి - నాచేత చేయించుకోండి - బ్రాహ్మణెందుకు - ఏవిస్తే అదేపుచ్చుకుంటానని ప్రచారం - ఏదోమారు మూలొకచోట తద్దినం పెట్టించి యెల్లాగయితేనేమి. అడ్డిచో. కుంచెచో బియ్యం లాక్కొచ్చేవాడు.

ఇతనివేషభాషలుచూసి. కలస్థులు కొందరు హేళనచెయ్యడం. మరికొందరు. ఆసహ్యించుకోడం. నేరేకొందరు బ్రహ్మరథంపట్టడం. ఇలా సదుస్తాంది. బ్రహ్మరథం పట్టినవాళ్ళదగ్గర యిలా కోతలుకోసే వాడు.

'మన కులస్థుల యిళ్ళకి బ్రాహ్మణ్ణి దేనికీ పిలవద్దు. మనమే అన్నికర్మలూ చేయించుకోవాలి. వాళ్ళకన్న మనం తక్కువవాళ్ళం గాదు. మనవారందరూ నిష్ఠ, నియమం నేర్చుకోవడమే కాకుండా, వేదాలు, శాస్త్రాలూ చదవాలి.

అంటూ యింటింటివెళ్ళి బ్రాహ్మణానీవేస్తే, అందులో తెలివి నశిస్తానన్నట్లు గలకాయలూపేవారు. వాళ్ళట్లోకిడితే ఏమోటకూగ కాణో, ఓపంఠో, ఫలమో చేతిగోపెట్టి కానో, అన్నణో దయ్యిణిచ్చే వారు. ఒకపూటంటే ఓపూటకులేని అవసరవచ్చింది. మానలితనంకూడా దగ్గిరపడతానోంది. కష్టతీవనంచేస్తున్నాడు.

ఇహకొడుక్కైతే పొద్దున్నే లేచివుంటే యింతచల్లి మెక్కెయ్యడం ఊరిమీదకెళ్ళి పిక్కార్లు పైగా యింటిమీదకేనో దెబ్బలాటలుతేవడం ఇంటిపట్టుమండకోవడం, పెద్దాళ్ళు కూకలేస్తే తిరగబడడం, ఎలానేర్చు గున్నానో సారా తాగడం అలవాటయింది నింపాదిగా పెళ్ళాంమెళ్ళో నున్న పుస్తికూడా పట్టుకుపోయాడు అలాంటివేమూలకీ—

కొడుకువ్రవ గ్గనన్న తండ్రికి మనోయింది. పైగా పెళ్ళానికి వీడికీకూడా కూడ్డటాలి. ముసలాడు ఎక్కణ్ణుంచి తెస్తాడు. అక్కడికీ ఏవోకొట్టుకొస్తూనే వుంటాడు.

సూరాచార్లుమధ్య వీరాస్వామనే తూద్రుడితో స్నేహంకలిసింది. అప్పట్నుంచీ తాగుడు మరీఎక్కువైంది. ఇలాంటివి దాగుతాయా తండ్రికి తెలిసి మందలించాడు. అయినామానలేదు. ఆతాగుడుమైకం లోనే తనకి లేదనగానే సారాకొట్టుక తీసిగెళ్ళి యజమానిచేత చివాట్లు తిని సారాపోయించిన వీరాస్వామితోనే అకారణంగా దెబ్బలాడి తన్నులు తిని చావసిద్ధమై యింటికొచ్చాడు. మంచంపట్టాడు.

మరిరెండు మాసాలకి నారాయణాచార్లు ఈగోకంవిడిచిపెట్టేశాడు. కాని వెళ్లేటప్పుడు బారీచెంబు, రుద్రాక్షలు, పుస్తకాలకట్ట,

ఇక్కడేవిడిలేసాడు. ఇప్పుడు సూరాచార్లుకీ మిలిగిసి పిత్రాత్తిరిమల్లా అడే.

వీరాస్వామిచేతి దబ్బలుతీసి మంచానబడి నెలగ్గాని తేడలోలేడు సూరాచార్లు. ఈనెలదినమూ అరిసి కనుషీణమూ. మనమెటువంటి యింటో పుట్టాము ఆవీరాస్వామిగాడితో స్నేహమా— త్రాగుడా— నాతండ్రి ఎటువ టి మర్యాద సంపాదించాడు. ఛీ! ఛీ! ఇహ నావీరా స్వామిగాడి ముఖంగాసి, నారాళ్ళొ ముఖంగాని చూడమీదను

త్రాగుడునుకం చేరికగదా యిద్దరిం అరిస్తేవూరా వుండే వాళ్ళం దెబ్బలాడుకొన్నాం— వీరాస్వామి చెడ్డవాడా నావిషయంగా— ఎప్పుడడిగితే అప్పుడే అరువో పరువో పట్ట నారాపోయిచేసాడు. నే నంటే పడిచచ్చేవాడు— అరిడికి బస్సు తెలియలేదు. నాకూతులే— దాసిలోవుంది ఆమహాశంతా— ఈత్రాగుడువల్ల జమీందార్లతో దినాలాలు తీస్తుంటే— నాబోటిచొల్లాయి లైక్కే-ఏటి?

అది ఎమి కలు కొరుక్కొని తీనేస్తుందిట. తెలుసుండిన్నీ నేనా దురలవాటుచేసుకున్నాను. బుచ్చొచ్చింది— త్రాగేవాణ్ణిచూస్తే స్నేహ తులు, బంధువులు, పెళ్ళాంపిల్లలు అంతా అసహ్యించుకుంటారు. తాగడంతంటే గొప్పతప్పు ప్రపంచంలో ఇకనేలేదు.

అని యిక తాగకూడదని ఎన్నోబట్లు వేసికొని నిగ్రహశక్తిసంపా దించి సత్యయం చేసుకొన్నాడు. దానిలో కొంచెం ముగిసి మంచితోపని బడలేదు. పాపం ఇంతెంతోకే వాడుకై ఎంతోతండ్రిని ముగేశాడు ఇదివరకి ఏదోవేళకీ కొంపకీచేరి— ఆముసలాడుతెచ్చిసి మృష్టాన్నమో— గంజో— కలో— ఏదో తిని తిరిగేవాడు.

తండ్రికి ఉత్తిరక్రియలు చెయ్యడానికి ఏరాణిలేదు. ఎల్లాగో పది ముదిసీ ఆశ్రయించి గె. తీశాడు. ఇప్పుడు సంసారభారం నెత్తినపడింది. అని పొట్ట కాకుండా— భార్యని— ఇద్దరిపిల్లల్ని— తల్లిని పోషించాలి.

పందె వమాలసి అహారాత్రాలు కూచుని ఒంటరిగా ఆలోచిస్తున్నాడు. దేవుడేదారీ చూపెట్టలేదు.

నాలుగురోజుల్నించి యింట్లో గిద్దెడు నూకలులేవు. అంతా పస్తే. ఎక్కడికెళ్ళి యేవిధంగా సంపాదించడమో ఏమీతోచలేదు. నాతండ్రి ఉన్న ఆస్థంతా పోయినా సంసారం ఎలాగీడ్చుకోచ్చేవాడా అని దీర్ఘాలోచన చెయ్యగా— జారీచెంబు, రుద్రాక్షలు, పాతశాలువా, పుస్తకాలకట్ట, అతనియెడట ప్రత్యక్షమయ్యాయి.

ఏమనుకున్నాడో— అదివరకుండే క్రాఫింగ్ గొరిగించి పిలక పెట్టాడు. నిభూతిపి డిక్లెబు బాగా దట్టించాడు. తండ్రివేసినట్లుగానే వేషం వేసి నాగాయణాచార్యు పోయిస్తూ తెలియనివాళ్ళకి అతడేఅని తోచేట్లుగా నడిచేవాడు— అంగలుఅలాగేవేస్తే బయలుదేరేడు.

తండ్రికి కాస్తాకూస్తా నోట్లోముక్కవుంది ఇదసలేవిశాసీపద్ధతి. ఏమీలేదు తన్ని కాస్త పరకాయించి చూచినవాడితో పెద్దకబుర్లుచెప్పడం. ఎక్కడైనా ఏదేనాకార్యం జరుగుతోంటే అక్కడ కూచుని వాళ్ళిచ్చింది తెచ్చుకోడం, యింటిదగ్గర తీరుబాటుసమయంలో అచ్చపుస్తకాలకట్టలిప్పి నాలుగుపేజీలు తిరగెయ్యడం, ఎక్కడైనా పెళ్ళి మొరలయిన బాజాలు వినిపిస్తే శాలువావేసుకు పరుగు. ఇలాగంటేస్తున్నాడు రోజులూ—

ఎన్ని చేస్తే నేమిటి ఒక్కపూటకైనా చాలడంలేదు ఆదాయం. సుత్తిపట్టుకుందామాలంటే శ్రుతిమించిపోయింది. అదిలాభంలేదు. చూశాడు—చూశాడు ఓనాటిరాత్రి బాగా ఆలోచించి ఇహనిక్కడుంటే పొట్టగడవదనీ, దూరంగా పోవాలని నిశ్చయించుకొని యెక్కడికో పూరికెళ్ళి నాలుగురోజుల్లో వస్తానని ఉడాయించాడు. ఇప్పటికి పదిమానా లయింది. అతీలేదు గతీలేదు.

అసంసారం ఎంతకల్లోలంగా వుంటుందో అలోచించండి. ఒకతె కన్నతల్లి, వేరొకతే అన్నినాడీగా పెళ్ళాడినభార్య. ఇద్దరు కనుగందులు. వాళ్ళయిక్కట్లు దేవునకే యెటుక.

3

‘లచ్చనా—సూరూచార్లు కావడేగా—ఎక్కడానూ’

‘ఏమోరా—దీమయ్య కొల్లన్నానివాస్తన్నాడేమో?’

‘అహ—అక్కడకప్పుచేనా—రాడంతేదంట’

‘ఎక్కడికిపోయానో’

‘తండ్రి పోయాడు—తల్లి బాత్య పిల్లనూ ఇక్కడేవున్నారు’

‘నీకెలా తెలుసు?’

‘అళ్ళమ్మ నెలుగుదూరు. మాకున్నేయిలంకాదూ. ఎప్పుడైనా ఎళ్ళే వొడ్డిటికి—నాగ్గిసించి. ది. గొల్లమ దిశూళ్ళేదని. చెప్పసిండాపోయాల్సి.

‘పోసిద్దూ. శెనోదిలింగీ’

‘బదలడానింకేగాని చిల్లదినగోనాడు చితకొట్టినా’

‘ఎందుకు?’

‘ఏదో తాగుడుమొకలలో కొల్లగున్నాము’

‘బాగాకొట్టావా?’

‘నెత్తురు వరదలైంది’

‘తప్పుకాదంట్రా అని’

‘అతడివిషయంలో తప్పుకాదు’

‘కారణం’

‘అతాత్తుగా యిరుచుకొని నామీదపడ్డాడు మళ్ళీ’

‘అయితేమారో’

‘ఎందుకొట్టానా అని పస్తాయించాను తర్వాత’

‘ఇప్పుడేవనుకంటే ఏలాభంగానీ, అలాపోదావా?’

‘ఎక్కడికి?’

‘బీమయ్యకొట్టకి’

‘నీకింకా తెలవదుకాబోలు. ఆరుమాసాల్నించి నేనావైపుకే
పోవడం మానేశాను’

‘మఱిప్పుడెక్కడ?’

‘ఎక్కడాలేదు. తాగడవేమానేశాను’

‘ఎవణ్ణుముతాడ్రా’

‘సమ్మితేసమ్మి. లేకపోతేలేదు’

‘ఈమాటెక్కడేనా విన్నే’

‘సారాకొట్టదగ్గరకాదు. అక్కనికనుపించినా కాలిజోడుతీసు
కొట్ట’

‘నిజమేనా?’

‘బగవంతుడూనాక్షిగా’

‘బీమయ్య :న్ను మెచ్చుకుంటావ్?’

‘అది మెప్పుమండిరి. ఎవడిక్కాపాలిప్పుడాడిమెప్పు’

‘మొన్నడిగాడు. నాడబ్బు అణ్ణాపైసలతో యిచ్చేశాడు.

మర్రావడంలేదు. ఇంకెక్కడికేనా పోతున్నాడేమోఅన్నాడు’

‘నేనూళ్ళవుంటుగా’

‘ఎక్కడికెళ్ళావు?’

‘ఏటోమతోయిందిరా. ఉన్నన్నాళ్ళు యిటోదాన్ని తన్నే

వోణ్ణి’

‘ఎందుకూ?’

‘డబ్బుకోసం. తాగడానికిలేకపోతే’

‘అడదెక్కణ్ణించి తెచ్చిస్తుంది’

‘అలాగేయిచ్చేది పాపం. నాన్నాంతక తన్నేవాణ్ణి ఇప్పుడేమి
స్తున్నాను. అయిల్లాలినునురు పెట్టానని ఇట్ట యెగిరిపోయింది’

‘మరే—జబ్బేమి లేదంట’

‘ఏమీలేదు. రాత్రిజూరిం. పొద్దున్నచావు ఇటికాడలేను.
నాకోసం కొట్టుకుట్టాడిపోయిందంట. అదిపోయినకాడనుంది నేనిక్కడ
లేను’

‘అవును. కనపించడంలేదేమో అనుకున్నాణ్ణి’

‘అడదిలేనోడుబట్టోడమరా? అందులో మాయిల్లాల్లే. మా
ముస్తాంబాలో ఇకపై నా తాగద్దన్నానని చెప్పమందంట’

‘నస్తైకాలంమనిషి’

‘అంతే. ఏం తెలియదు. తనపనేటో—తానేటో’

‘నువ్వేడిపించేశావాయిల్లాల్ని’

‘నిజమేరా. ఇప్పుడేమిస్తున్నా. అయిసారంచేకే దేశాలు దిరుగు
తున్నా’

‘ఏపట్నోసాలుచూశావు?’

‘ఇహటేంటి తిరగతిపడుకొండలోణ్ణి, అలేలిమంగుమ్మని—మరి
గంట నెల్లూరురంగనాయకుల్ని, కంచికామాక్షిని, తెగతిరిగేశాను’

‘అంత ఎత్తువుట్టించేటా?’

‘ఎత్తేంటి. ఇంకాతిరుగుడా. పోతానేగివుమాపిటికి’

‘తిరగడానికి డబ్బో’

‘డబ్బుకాడడతుండేంటి? నాకు డబ్బెందుకు?’

‘రైలుఖర్చు—తిండిఖర్చు—పలారాలకి —ఎప్పుడైనా ముండ
ఖర్చు—ఎన్నండాలి’

‘ఒరేయి! ఇంటిదిగుటుక్కు మందగటే మళ్ళీ అడదానిమొహం
చూస్తే దేవుడితోడు. ఇహచూడ్లు — దానికేగాణక్కలేదు. రైలు
ఖర్చుంటావా. దర్జాగా ఎక్కెయ్యడమే’

‘దింపెయ్యరా పిక్కంటులేకపోతే’

‘పిక్కంటుటి నీమొహం. టిక్కట్టనా’

‘అదేలే. నోరుతిరగదు’

‘దింపేస్తే దిగేస్తాను, మనిలోచోట ఏగాలనుంటేగా ఎక్కడ
బడితే అక్కడేదిగెయ్యడం. కులాసాగావుండడం. ఇంకోరై లెక్కడం
ఇంకే’

‘అదల్లాకలిసొస్తే తిండో’

‘ఎవడోవోడగిప్పిస్తే ఏదో ఆడినోకొట్టెయ్యడం’

‘ఎగ్నాళ్ళని’

‘ఏదుమాసాల్దిరుకొచ్చాను నాచేతులో ఏగ్నాళ్ళేను’

‘తమాపాగావుండే’

‘తమాపాలాగే అవుపిస్తుంది’

‘చెన్నపట్టం వెళ్ళావా?’

‘ఒక్కపాలికాదు’

‘అబ్బ! గొప్పపట్నమంటారు’

‘గొప్పదేమనకి. అక్కడాళ్ళకి పట్టెటూగే అగి’

‘రేపురాత్రేటు పయ్యాం’

‘ఇటు. ఉత్తరానికి’

‘నూర్వొద్దు పొడిచేవేపుకా’

‘ఇదిరా వుత్తరం’

‘నరే. ఇటే గొప్పూళ్ళున్నాయి’

‘ఒకటూ—రెండూ—మందలు—వేలు’

‘ముందేవూరు తగులుద్ది’

‘నోలేరు—విశాగపట్నం’

‘నాకు చాలావితగావుందిగా. డబ్బులేకుండానే తిరుగుతున్నావంటే’

‘ఔను. దానికదే దేవుడిదయవల్ల. వోస్తోంది—పోతోంది’

‘దేశం కానిదేశం. మనదనమా. మనవ్రాసా మనపలుకా కట్టవే’

‘ఏమో! ఇంతవరకు నేను టిక్కెట్టులేండా రైల్వేలక్కలేదు. ఎక్కనానన్నెవమాదింపలేదు. ఒక్కపూట పన్నుడలేదు. 50 దేవుళ్ళని చూశాను’

‘అదృష్టం నీదిరా?’

‘గాదేమిటి. ఎవడికి నాలంకే తెగిందినోడికి’

‘నాబోటిగాడికేదీ లేదు’

‘లేదనుకుంటే లేనేలేదు. వుండనుకుంటే వుంది’

‘నాకూడా దోవచూపిద్దూ’

‘దూపేదేమిటి. ధైర్యంగా బయలుదేరడమే’

‘ఎలా పిల్లా జల్లా’

‘ఆళ్ళకర్మం ఆళ్ళది. కాని నువ్వైరాదలచుకుంటే ముందు తొగడం మానెయ్యాలి. అదంటే ఒక్కరోజుగాదే ఒక్కగడియగాదే ఒక్కనిమిషంకూడా జరగదు పయాణంముందుకీ’

‘బదిలేస్తానా?’

‘వదిలేస్తానో లేకాదు. రామాయణం నెత్తిమీదెట్టుకొని పయాణం చెయ్యాలి’

‘అంకేకాదు. అగ్గిలోపురకమంటే వురుకుతా’

‘సరే. అలాయికే రేవుమాపిటికి రడిగావుండు’

‘ఏవేం తెచ్చుకోవాలోకూడా చెప్పు’

‘పెద్దవాడావిడి యోచెయ్యద్దు’

‘రెండుగుడ్డలేనా వొదా?’

‘ఏవొద్దూ—కట్టుబట్టలు—పై బట్ట—ఓలాల్చీ—అంతే’
 ‘చలేస్తే కప్పుకోవడానికి—తడుమోతు కేసుడ్డేనావొద్దా?’
 ‘ఏమీవద్దు’
 ‘ఎలా’

‘ఎలాగేమిటి? నీకు కావాలనుంటే — అలాగేరావాలి. ఎక్కడేది
 కావాలంటే అదేవస్తుంది’

‘చేతిలో ఎట్టనేగానిలేకండా పయాణంఎల్లారా?’
 ‘ఉంటేపట్టిగోచ్చు. లేకపోతేయెక్కన్నేంది తెస్తావు?’
 ‘నువ్వుచెప్పేది నాకలాగోవుంది’
 ‘సందేహంలేకుంటే నువ్వురానూలేవు. నాలోవుండనూలేవు’
 ‘రావాలనేవుంది’
 ‘వీళ్లలాటమనిపివి. తెగింపులేదు. ధైర్యంవుండాలి ఇలాటి
 వాటికి’

‘దైర్ఘ్యంగానేవుంది’
 ‘మాటిమాటికీ యింటిధాన్యంవుండకూడదు’
 ‘మళ్ళీ ఎన్నార్భకి రావడం?’
 ‘మళ్ళామళ్ళా రావడానికెదురున్నామా? ఈతనువులు. దేశ
 యాత్రలోనే ఏబగవంతుడెదుటో తెల్లారాలి. అలాటిజ్ఞానంవుంటేనేరా’
 ‘అలాచెప్పు. రేపుమాపిటికే బయడెల్లాలా? నాలుగురోజులుండి
 పోతే’

‘నువ్వలాటియిది పెట్టుకొనిరావద్దు’
 ‘ఏవైనాసరే రేపుమాపిటికి సిద్ధం’
 ‘నువ్వు వేరేనాతో చెప్పక్కర్లేదు. పదిగంటల్కి రైలుకాడ
 కొచ్చియ్యి. నీకిదేచవుతున్నాను. నువ్వు మధ్యనోవలో తాగుడు
 మాటెత్తినా—నీకీలీపంజేసినా—తెల్లారేసరికి నేమాయమైపోతాను’

‘ఇప్పుడే పమానంచేస్తున్నాను. ఇక తాగుదుమాట తలపెడితే అమ్మతోడు’

‘బుద్ధి ఉందిరేందా?’

‘అహ!’

‘అయితే జ్ఞానం తెచ్చుకొని నే చెప్పిస్తున్న బయలుదేరు. నే న్తంగా తిరుగుదాం’

‘సరే. రేపుమాపిటికే రైలుకాడ కలుస్తాను’

అని లచ్చన్న తనదారిని పోయాడు.

వీరాస్వామి యిచ్చడు వెనుకటివీరాస్వామికాడు. ఎ తనీపూర్వై వభక్త—దేవతల్ని దోచుచుండ—పూజలూ—పూజాస్థానాలు—పెద్దలతో జ్ఞానులతో—యోగులతో—సన్యాసులతో—సహజాసం—వేదాంతగోష్ఠి—ఇవే ఎంతసేపూను. అతనికాపూర్వపు పూరికొంపోయింది. దాన్ని మూచొందలకమ్మాడు. ముసలితల్లివుంది. అడబ్బుతో ఆమెను పోషించ మని సర్వానికిమీరేనని ముసలమ్మని అడబ్బుతో సహా నాశ్శుకప్పజెప్పాలని వచ్చాడు. ఇదితప్పితే అతనికేమీ వీరులాటలేదే ప్రపంచంలో. యధే చ్చగా తిరగచ్చు.

మర్నాడు పొద్దుకురికికొండనే వచ్చినవని సవరించాడు. అక్కడే భోజనంచేసాడు. రాత్రి 9 గంటలకి బయలుదేరి రైలుదగ్గరికొచ్చి లచ్చన్న రాకతోసం ఎదురుచూస్తున్నాడు.

వదిగంటలుకావచ్చింది. రైలుకింక అరగంటకంటు ఎక్కువ టయములేదు. లచ్చన్నజాడలేదు. అప్పటికప్పుడే ఆరై లెక్కే ప్రయాణీకులంతా ప్లాటుఫారంమీదికొచ్చారు. వీరాస్వామికూడా ప్లాటుఫారం మీదకొచ్చి ఓపక్కగా రైలుగట్టువంచవ ఒంటరిగాకూర్చుని—

ఈసన్యాసి యిన్నికబుర్లుచెప్పి ఎగేసాడు. సంసారంవదిలిపెట్టి రావడమంటే మాటలా. సంసారం మహాసాగరం అన్నాడు పెద్దలు.

అని సరకకూపంలాంటిది. బయటికిరానీయదు. పెద్దలజ్ఞానబోధ కొంత కాలంవిని అనుభవానికొస్తేగాని మనసుకట్టుబడదు. ఆణ్ణంబున్నాను నేనో—అరేడుమాసాలున్నుంచి పెద్దలసేవ చేస్తున్నాను. ముసలితల్లి గుండెల్లో మెదలడం మాన్లేదు. అందుకేగదావచ్చాను. అడివూసెల్ల కూడదు.

అని లేచి ఓసారి రెండుచేతులూ వెనక్కువిరిచి ముందుకువంగి జరుజగన్నాథా అన్నాడు. అంతట్లోకే వీరాస్వామి అని కేకలేస్తూ లచ్చన్న ఓమూలనించొచ్చి కలిసాడు. రైలింకా రావడంలేదు. ఇద్దరూ కలిసి స్లాటుఫారంచినరకొచ్చారు. టిక్కెట్టుయ్యగున్నవా అంటాడు లచ్చన్న. రైలుమందోయంటాడు వీరాస్వామి. కళ్ళుతేలేస్తున్నాడు లచ్చన్న.

అంతట్లోకే పోలీసుకాలనుకుగర్జల్లుచేస్తూ లెప్పుకోండి—రండి—కాళీచేసాను అంటూ రివ్వు నచ్చేసిందిరైలు. ముందు వీరాస్వామి. ఆ వెనుక లచ్చన్న ఒకేపెట్టెలోనే యెక్కారు. మరిపదినిమిషాల్లో పోదాం పదండి అని రైలు బయలుదేరింది.

లచ్చన్న వీరాస్వామిలు ఆరైల్లోకూర్చుని ఊసులుచెప్పుకుంటున్నారు. లచ్చన్నగుండెలు కొట్టుకుంటున్నాయి. వీరాస్వామి ఏవోధక్త సంబాధమైన కబుర్లుచెపుతున్నాడు. రైలు శరవేగంతో పొద్దుపొడవ కుండా వాల్తేరుచేరింది. పోయాణీకలు ఎక్కుతున్నారు—దిగుతున్నారు—మనవాళ్ళిద్దరూమాత్రం కదలేదు — ఆరైలుంతవఱకెడుతుంటే అంత వరకూ పోతారుకాబోలు.

'గవర్నమెంట్! నీవు నాకు చెప్పిన న్యాయములు చూడవో?

'ఎవరాయా?'

'నేను ఆ బాగా విచారి చివరగాను తురి తా గొప్పగా చెప్పుకుంటున్నాను'

'నుమిచ్చే గుంటున్నాను?'

'ఒక కేసుంటి—గ్రామ బాధ వదిలగొట్టడానికే గొప్ప చెయ్యట'

'గ్రామ బాధలూ ఒకటిగాను ఈయన వదిలగొట్టడానికి'

'నుమిట్టాయి — అలా మాట్లాడితావ్. నూయింటి ప్రక్కని ఓ కోసట్ల మూయింది నాళ్ళింటో నోనా వి తలై సమయే జరుగుతాయి. చూడ్డానికి చెప్పుకోడానికి ఆశ్చర్యం గావుంటుంది. అదేమిటంటావు?'

'గ్రామ బాధలకు—భూకాశ్చిత్తార్థి అను'

'అదేమిటో నాకు తెలియకుండా—నేను స్వయంగా చూసాను.

ఓనాడురాతి? ఇట్టే బట్టలన్నీ పెట్టుకోవలసినా తగలబడడం'

'అయితే కావచ్చు. ఎవరేనా అట్టి స్థితి తగలడతాయి'

'నాళ్ళింటో వాళ్ళింటిం చరుగదా! పై వాళ్ళ కెల్లా సాధ్యమా తుంది?'

'సీపిన్చగాని యారెండు తెగల్గోను—ఏదో ఒక తెగ ఈపని చేసి ఉంటుంది'

'అంతేంటావా?'

'అహా!'

'మనై తే యింటిమీది నాళ్ళు పన్నుగా కురుస్తాయి'

'నిసిరి తేసిరి'

'నాటంతటనే పడవుగదా!'

ఎందుకెడతాయి?

దెయ్యం విసురుతోందని వాళ్ళుంటారు

సర్వాబద్ధం

ఇంకా తొట్టోలోపిల్లలు మాయమవడం

దాచేస్తేనని

నీదంతా వివరించాడని

నేచెప్పేదంతా యథార్థం

ఇంకా స్వామివారిమహిమ్మ చెప్పాలని

కాసియ్యి

మళ్ళీ చూసేమర్కటలో లే అన్నసంగతిని చప్పడం

ఇదొకడాబు

ఎలా చెప్పగలుగుతాడు?

ఏవోకొన్ని కిబుర్లునేర్చివుంటారట అంటేవాళ్ళు. ఇదీనై మాటలు గలగల బాలనేసరికి ఎదటిమనిషి కింగులో ఏవోనాలుగో-మూడో సంగతి చెప్పివుంటాయి

అంతమాత్రం చేతనే

చెప్పేదంతావిను. సాధారణంగా యిటువంటి వాళ్ళదగ్గరికి వసస్తు చిక్కాకుగావుండేవాళ్ళే ఎక్కువమంది వెడతారు. ఏవోవ్యవహారపు చిక్కలో ఏవోవుంటాయి. వాడువలికేపలుకుల్లో రెండు మూడు తిరిగిసంబంధించేటప్పటికి బడలు తెలియక సంతోషంతో ఈమనిషే చెప్పేస్తాడు. వాళ్ళుచూపితే పుచ్చుకుపోయేరకం- తలవెంట్రుకవాసి వెళ్ళిసమనిషి జారీస్తే-దానిబట్టి ఏమగుతేవేసి మాటలుగాపెంచి చెప్పేస్తారు. ఇదీతంతు

అదేమోగాని 20 రోజుల్నుంచి చూస్తున్నాను. జనంతీర్థప్రజల్లా వెళ్ళడం రావడం లోపపొడవ్కీ అయిదుమాటలే-అలాళ్ళే కాదు-మగాళ్ళే

కాదు—పెద్దలేకాదు—పిన్నలేకాదు—భాగ్యలేకాదు—శూన్యలేకాదు—
చూడశక్యంకాదు'

(వేలంవెట్టి)

'ఓమాటూ పోయెద్దలరాకూడదూ?'

'ఏమోయి దామోదరం అల్లాటిచోటికి తగిలంత నిద్రపిచ్చలవుంటే
నేనాని నేనెప్పుడూరాను. వెళ్ళుగా దానంతకుఁకొక్కపాటి'

(అలాగే చెయ్యెచ్చు పోదాంపద')

'అదికాదు గానీ ఓపనిచెయ్యి. నావువెళ్ళి అక్కడిసంగతులు
విశేషాలు—వింతలు—స్వమివారిపేరు—హాహుహులంతా చూసేగా.
నమ్మడిమీద వెడదాం మరోలాఅనుకోకు'

'అక్కడికినే బయలుదేరాను. వెళ్ళొస్తూ—రేపీచాటివేళ కలుస్తా
నిమ్మ' అంటూ దామోదరం ఆసన్నాసి దగ్గనానికి మహాప్రవాహంలా
పోయేజనంతో కలసిపోయాడు. గవ్వయ్య తనమిత్రుడి అమాయకత్వా
నికి లోలోపల నవ్వుకుంటూ యింకొకళ్ళిపోయాడు.

సూరాచార్లు యిప్పటి కింటినుంచి వెళ్ళిపోయి నంవత్సరము
యింది. అతని భార్యబిడ్డలు, తల్లి, అన్నానికి బట్టకి మొహంవాది—
భాగ్యవంతుల యిళ్ళల్లో యేవోపనులుచేసుకు పొట్టగడుపుతుంటున్నారు.
అతనితల్లి కొడుకుమీద ఆశవోదులుకుంది. భార్యభర్త యిహా యింటికి
రావడం కలలోవారిని లోలోపలనే విచారంఅణచిపెట్టి, అపిల్లల్నిద్దర్నీ
పెంచుగొస్తోంది. కాని ఆమెనుమాత్రం ఎవరేనా మొగుడిసంగతడుగుజే
నాకుమాత్రం యి టి కెప్పటికేనావచ్చి తీరుతారని నమ్మకవ్రందనిచెప్పింది.

ఇలావుండగా ఒకనాడు తలవనితలంపుగా ఆచార్యులు భార్యపేర
ఒకవరుత్తరంవచ్చింది. ఆమె బాగా చదువుకున్నదాడంచేత, తానే ఆ
వరుత్తరం చదువుకుని అత్త గారీకి చదివి వినిపించడంకోసం దాచింది. ముస
లామె ఎక్కడకోవెళ్ళింది. రెక్కాడితేగాని చొక్కాడదుగా, పొద్దుకూ

కతుండగా యింటికొచ్చింది. అత్తగార్ని చూడడంకోసం కోడలు ఎగిరి గంతేసి, ఒక్కలంగులో ఎక్కడో దాచిన ఉత్తరం తెచ్చి చదివి విసిస్తూంది.

తల్లిగారికి సమస్కారములు:—

నేను నాలుగురోజుల్లో వసానని యిల్లు విడిచి పెట్టివచ్చి యిప్పటికి సుమారు 18 మాసాలయింది. నేను మీ ఉపవాసాలు చూడలేక, పిల్లల ఆకలిబాధ చూడలేక, మనస్సు పాడై పోయి, ఏమీ తోచక వచ్చేసాను. ఎక్కడక్కడో తిరిగిప్పటికి శిశికాకోళం జేరుకున్నాను నేనేమి చేస్తున్నానో ఎలా సంచరిస్తున్నానో, అదంతా మీ రెవ్వరినీ హాకవు చెయ్యవద్దు మీరే ఎప్పుడు ఉంటుంది—ఇలా ఏమీ కావలెనో యీ కింద వ్రాసిన ఆద్రుతుకు వ్రాస్తే పంపిస్తాను. ప్రతి నెల 1 వ తేదీనకు 200 పానియార్లు చేస్తాను మీరు చాలా చిక్కలు ఉపదాహుంటారని 500 ఓకెస్ పట్టి ఇన్స్పెక్టరుగా పంపించాను. అదీ మీరు తీసుకుని ఖర్చు పెట్టుకోని హాయిగా వుండవలెను. పిల్లలను బాగోత్తగా పెంచవలెను. నేనెప్పుడు వసానో చెప్పలేను మీరు నేనికీ చిక్కుపడవద్దు. నాకోసం బెంగుపడవద్దు. నేను హాయిగా వున్నాను. మీరు కూడా అలాగే వుండండి ఎప్పుడేది కావలసినా వ్రాస్తే వెంటనే పంపిస్తాను. నాలుగురోజుల్లో పదిచీరలు, పిల్లలకు గుడ్డలు, పదిబామగ్గులు దుప్పట్లు అన్నీ పైలుపార్శిలుగా పంపుతాను. ఓరవ్యాసు మీరే వస్తుంది. దానికేమీ ఉబ్బుకట్టక్కర్లేదు. ఆపాసు తీసుకొని స్నేహనుకెడితే పార్శిలు మీరిస్తారు. ఇంతే సంగతులు. ఉత్తరములు ఇతరులకు చూపవద్దు. ఇతరులచేత నాకు ఉత్తరములు వ్రాయించవద్దు. మీకోడలినే వ్రాయమను. పిల్లలక్షేమం ఎప్పటికప్పుడు తెల్పవలెను. ఇక్కడ నావేరు యతిరాజు అంటారు. ఆవేరుతోనే మీరు తల్లిగారిగా యాలి

సూరారాచార్లు

చిరునామా:—

కందులగణనాథం,
యతిరాజస్వామిశిష్యుడు,

శ్రీకాకుళం

ఆ తల్లి కొడుకువ్రాసి. ఉత్తరం కోడలు చెడువుతాంలే. నిని కొంతనేవు కన్నీడుకార్చింది. మరికొంతనేవు ఆనందబాష్పాలు రాల్చింది. భార్యమాత్రం చిరునవ్వు మొగంతో ఏకభాగాటినేవుంది. పిల్లలుమాత్రం నాన్న-ఉత్తరం-వదీ-అంటూ కంకిల్లాడారు.

ఆమరునాడే పె చిరునామాకూ నూరాచార్లుతల్లి కొడుక్కి కోడలి చేత, నాయనా! ఇప్పటికైనా యిల్లంటో-పెళ్ళాంబిడ్డలంటో-తల్లంటో పక్కంవచ్చింది. నిన్ను చూడడానికి మాకళ్ళు కాయలుకాసిపోయినాయి. ఒక్కసారివచ్చి నాలుగురోజులుండివెళ్ళు. మేమంతానింపాదిగావున్నాం. పిల్లలు—నీభాగ్యానింగి పెళ్ళుగున్నారు. తరువాతనిలయ్యం — అని వ్రాయించింది.

తర్వాత డబ్బు-బట్టలప్పోనీ—అందింతర్వాత మళ్ళీ గాయించింది. ఈఉత్తరాలు చేరుతున్నాయి యతిరాజప్పామికి. వాడుత్తరాలు వీరికి—వీరుత్తరాలు వారికి చేరుతూనే వున్నాయి ఈనమాచారముతా గణనాధానికీతప్ప ఎవ్వరికీ వెలియదు.

౫

‘గురూ—వీరేశ—నీదయవల్ల చాలాదేశం చూచాను’

‘నాదయేముంది—నీపూర్వపుణ్యసుకృతం’

‘అలాగనద్దు’

‘నీకన్న నాదగ్గిరున్న గొప్పతనమేముంది?’

‘నువ్వు వెనుకటి వీరాస్వామివిగావు—ఇప్పుడో దేవుడివి’

‘అదే వెళ్ళితనము—దైవికప్రధానంగాని—మానవునిదయెంత’

‘అలాక్కాదు - నాజన్మలో ఎప్పుడైనా - జగన్నాథస్వామిని చూడగలనా? కలకత్తాలో అడుగుపెట్టగలనా? కాశీవిశ్వేశ్వరుని దర్శించగలనా?’

‘తొలిజన్మలో చేసిన పూజ’

‘అయోధ్యలోని శ్రీ నామచంద్రుని దర్శనం చేయించావు—
ప్రయోగలో శ్రీవేదసంగమం కళ్ళబడింది. అలహాబాద్ మొదలైన
పట్టణాలపట్లయినా కాకేరిలేదే! నువ్వు నాకాలిటిచేపుడివి’

‘ఇంకానువ్వు మారుత్రోవనేవున్నావు. భగవంతుడే నీకీబుడ్డ
పుట్టించి తనదగ్గరకు రప్పి మోసాన్నాడు’

‘ఇంతో నాజన్మ తెలిసింది’

‘అదోపిచ్చియూహ-మనంచూసి ది ఆవగింజలో ఆరోభాగంలేను

‘ఒక్కమాట నీలోచెప్పడానికి భయపడుతున్నాను’

‘ఏమీ సంశయించక చెప్పు’

‘నాకోక్కమా రింటికి వెళ్ళి రావాలనే బుద్ధిలిగింది’

‘అలాగ మతిచలి చివప్పుడు వెళ్ళిపోవాసిందే’

‘మనస్సులో ఒకవిధమైన ఆశపుట్టింది’

‘తప్పక యివేళేబయలుదేరు’

‘నువ్వు—కాదు—మీరొక్కడికివెడతారు’

‘అదినేను చెప్పలేను—నాలోగోవనాదే—నీలోగోనీదే’

‘ఆగ్రహంవచ్చిందా నామీద’

‘ఆగ్రహంకాదు—అనుగ్రహంకాదు’

‘అలా సెలవిస్తారేమి?’

‘నీకు చెప్పవలసిందే చెప్పాను’

‘మనస్సుకాగా వెళ్ళమన్నారా?’

‘నీకలాటిబుద్ధి పుట్టకనేపోవాలిగాని—నేనాపితే అగుతావా?’

‘మీరొద్దంటే మానేస్తాను’

‘అలా ఎప్పుడూనద్దన్ను’

‘వెళ్ళమంటే వెడతాను’

‘అదీచెప్పను—నేను చెప్పవలసినమాట లాదిలోనే చెప్పాను’

‘నాటిని గురిగా పెట్టుకోనే యింతవఱకు తిరిగాను’

‘గురితప్పినప్పుడిక లాభంలేదు’

‘గురితప్పలేదు—ఏదోఒకవిధమునవాంఛ’

‘ఆవాంఛకలిగితే—ఇతరుల ఆలోచన పనికిరాదు’

‘అయితే బతులు దేరమంటావా?’

‘సన్నావిషయం గురించి అడగొస్తు’

‘నేను చిక్కులోనేపడ్డాను’

‘ఏమీచిక్కులేదు’

‘మమ్మల్ని వదలాలనీలేదు—ఇట్టిపోవాలనీవుచి’

‘మనస్సుకు కెందుచూర్గాలుగా తిప్పుకూడదు’

‘అది నిగ్రహించుకునే శక్తి కలగలేదు’

‘ఇంకా కొంతకాలానిక్కాని కలుగదు’

‘ఎంతకాలంపడుతుందో’

‘ఎవరు కాలనిర్ణయం చెయ్యగలరు—పెద్దలసహవాసంచేసి జ్ఞా

నానెనచెయ్యాలి?’

‘మీకన్నా పెద్దలెవ్వరునాకు’

‘నేను పెద్దనని అనుకోకు—మనమిద్దరిం సమానులమే’

‘ఎప్పటికీకాదు’

‘అడూహపొరచాటు’

‘పొరచాటుని నామనస్సు చెప్పటంలేదు’

‘నీమనస్సు నీఅధీనంలోలేదు’

‘కలిగిపోయినమాట వాస్తవమే’

‘నీమనసు తిప్పినతోవన తిరుగును’

‘ఇంటికివెళ్ళిరమ్మని బోధిస్తోంది’

‘నువ్వీళ్ళ నీటిలేదు—హృదయమేయిల్లు’

‘నిజాని కంటేగాని—అది కుదుటపడటంలేదు’

‘ఇంతగా కుదుటపడదు’

‘అయితే నేను వెళ్ళడానికే నిశ్చయించాను’

‘శుభస్యశీఘ్రం’

‘శుభమో—ఆశుభమో—జెలిపినగదా?’

‘శుభాశుభమాలకు భేదమొచ్చుజ్ఞాని’

జ్ఞానావబోధవలనగట్ట సాధ్యములైనవి సులభముగాఁ దలయుట సాధ్యమమా?’

‘కాదు’

‘నేనిప్పుడు బండికివెళతాను’

‘అలాగే—కానియ్యి’

అని వీరాస్వామి లచ్చన్నను బండికి పంపినాడు. పూర్వకర్మఫల పక్వము కానందున సతనికింటిపై ధ్యానకలిగింది. దానిని మరల్యఆదేవుని కూడ శక్తియుగాదన నాజోటి నీచునకు తరమా?

అనుకుంటూ మెల్లగా బసకుచేరుకున్నాడు.

వీరాస్వామి లచ్చన్న లొకేమారు బయలుదేరారు. ఏమేమి యుపాయాలువన్ని తిప్పాహో గాని—చేత దిల్లగవ్వలేకుండావచ్చిన మిత్రుణ్ణి నాల్గుమాసాల్లో అనేకక్షేత్రాలుతిప్పాడు. మహానగరాలని చూసాడు. ఏమైతేనేమి మనోనిగ్రహంలేక లచ్చన్న యింటికిపోయాడు. వీరాస్వామి తిరిగి జగన్నాథువద్ద — అక్కడనుండి కళింగదేశం చూపకుంటూ శ్రీకాకూళానికి దగ్గరగావున్న శ్రీకూర్మం జేరుకున్నాడు.

అచట స్వామినిదర్శించాడు. తిరిగి మల్లమఖంట్ట ఉత్తరదేశ
యాత్ర చేతామని అనుకుంటూండగా శ్రీకాకూళంలో యతిరాజస్వా
మనే ఒక మహాత్మావు మన్నాడనివి యతినిసేవచెయ్యకుండా వెళ్ళగా
దనే పట్టణంలో శ్రీకాకూళాచేరి యతిరాజస్వామి దర్శనార్థంవచ్చిన
ప్రజనిచూచి అశ్చర్యపడి తానుకూడా వారిలో గలిసిపోయాడు. అక్క
డకు వెళ్ళినదగ్గలనుండి, ఆస్వామిని చూస్తామని, వీలైతే ఆయాసకు
శుశ్రూషచేసి అక్కడవుండిపోదామని నిశ్చయించుకొని వేచియున్నాడు.

మూనాటి నాయంకాలం దర్శనాని వచ్చినజంతులూ వెళ్ళి
పోయారు. ఆసమయంలో వీరాస్వామి గోడలికివెళ్ళి స్వామికి నాష్టాంగ
సమన్కరించేసి తొడదశా సేలిచాడు.

వారిద్దరూ చాలకాల నేర్పగాడ్రియినా యిప్పుడొగిర్చొకరు
పోల్చునీ నే పరిసిస్తున్నారేరు. తిరుసేవచేసి తిరిచాలని వానుడు నచ్చా
డని వీరాస్వామి దోసిలోగ్గ జేలుపున్నాడు. మావద్ద సేవకు శాశ్వతంగా
వుండే శిష్యుల్ని కొంతకాల వారికి జే అల్పిజ్ఞానాదులు పరీక్షించిగాని
అంగీకరింపము కాబట్టి నీవు తాత్కాలికశిష్యుడోటిగో జేరవలసిందని
స్వామి సెలవిచ్చారు. అందులకంగీకరించి వీరాస్వామి యతిరాజస్వామి
వద్ద శిష్యుడుగా ప్రవేశించాడు.

‘దామోదరం గుడ్ మార్నింగ్’

‘గుడ్ మార్నింగ్ గౌరీనాథ్’

‘అంతేనూటెందుకోయి—గవరియ్యా అంతు’

‘నామనస్సల్లాబప్సకోడంలేదు’

‘దానకేగాని ఆస్వామినిదర్శించి నచ్చావా?’

‘దర్శించిరావడమేకాదు. ఆమహామహుని మాహాత్మ్యం అంతా

విశదంగా తెలుసుకోవచ్చును. చెవుతున్నా విను’

అంటూ దామోదరం గవరయ్యతో ఆస్వామిపేరు యతిరాజు
స్వామి. అక్కడున్న జనసందోహాన్ని చూస్తే మీ అపోహతో అగిపోతుంది.
అతడు కేవలము పరమాత్ముడే కాని నరుడుకాడని వేలకొలదిజనులు
దర్శనానిక్కాచుకూచున్నారు. సిన్నటిరోజున నేను వెళ్ళేసరికి అక్కడ
ఏదివేలేనాజనం వున్నారు. నాకు దర్శనం ముందంటే నాకు ముందని
తొక్కి సలాడుకుండున్నారు.

‘ఇంతకీ నువ్వెళ్ళి మూచి వచ్చిన ఆస్వామిమహాత్మ్యం ఏమిటో
చెబుదూ’

‘మీరడుగడుక్కు సన్ను అనుత్సాహానికి నేచేప్పేదెల్లా?’

‘లేనులే. కానియ్యి’

‘నేనెలాగో జనంలోంచి తోనుకుని గొట్టన్నరసేపు తలటాటుపడి
స్వామిసన్నిధానానికి చేరాను’

‘అయితే నీజన్మతరించినట్లే’

‘మీ కాగ్నిహంస నేచెప్పలేదుగాని అక్కడివిల్లి సంఘటనలు
చూస్తే నా కిప్పుడలాగేతోచింది’

‘సేపుకూడా నోముషివై పోతావు కాబోలు’

‘ఈవెధవసంసారలంఠంలోకంటే స్వామిసన్నిధానాన్ని ఉండగలి
గితే ముక్తోరక్తో సిద్ధించితీరుతుంది’

‘రక్తిసిద్ధిచెట్టు యధార్థం. ముక్తిమాట నేచెప్పలేను’

‘స్వామి నాకు ప్రత్యేకంగా దర్శనం యివ్వకపోయినా ఆయనకి
2 గజాల దూరంలో నిలబడి ఆయన పరితప్తరూపాన్ని చూడగలిగాను’

‘ఇవలెలకొచ్చి చెండుకప్పులేనా కాఫీత్రాగావా?’

‘చెప్పనివ్వండి. నేను వెళ్ళేసరికి ఒక గొప్పఉద్యోగిస్తుడికేదో
చెబుతున్నాడు’

‘అది నిలబడలేదాయేమిటి?’

‘సావధానదిష్టుడుగా అల్లం తదూరంలో చేశాలుజోడించుకునిల
బడిన నాకు విసబడికపోవడమేం కర్మం. ముందుగా ఆయన్ని పిలిచి ఓ
మాటు యెగాదిగానూచి మూడో పెళ్ళి యెందుకావచ్చి? అపిల్లలగతేమ
వుతుందనుకున్నావు అన్నాడు’

‘అంతథాటో రీడరా?’

‘దానితో ఆయన బెల్లమొహంవేసి చిట్టి పొరబాటుచేశానని
చెంపలు వాయించుకోబోశా’

‘రెండుచేతులూ పట్టుకున్నాడు?’

‘మరేంభయంలేదు. నేను చక్కబరుస్తాను. ఆమె నా సాన్ని
ధ్యంలో మూడవోరాత్రానుందంటే నీయెదుట పిల్లయిపోతుందన్నాడు’

‘పిల్లవుతుందా పిల్లలతల్లవుతుందా?’

‘అలాటిదూషణవాక్యాలనెకండి?’

‘కానియ్యి’

‘ఆయన నమస్కరించి రేపుసాయంకాలం హజరుపెడతానని వెళ్ళి
పోయాడు. తర్వాత ఓచాతికేళ్ళయివని స్వామిసాదాలదగ్గర వ్రాలి పాద
వందనంచేసి ఎంతసేపటికీ తనివితీరక లేవలేదు. అప్పుడు స్వామి ఆమె
రెండుజబ్బులూ పట్టుకొని లేవదీసి-నీభర్తవల్ల నీకెట్టిఅపకారమూ జర
గదు. సంశయింపకు. కొద్దిరోజుల్లో బాగుపడుతుంది. ఇంకా తొందరగా
నీకోర్కె నెరవేరాలంటే నువ్వు నావద్ద తిరిరాతగిదీక్ష పొందాలి.

అని చెప్పగానే ఆమె తిరిగి స్వామికి స్వాస్థాంగపడి పడేపడే
స్వామి కేసిచూస్తూ వుత్తపళ్ళెం చంకనెట్టుకొని జారిందిబయటికి—

‘ఇంకా అన్నీవింతలూ విశేషాలూను’

‘మరోగడియకీ స్వామివారు రోజూ తమకువచ్చే జాబులు ఓ
ప్రియతీష్యుడు చదువుతూంటే-ఆయన ఊకట్టడం-వాటికి సమాధానాలు

రాయించడం జరిగేటయమాట. అంచేత వారిశిష్యులొకడక్కడున్న జన మందఱి ఆచావుకబురు చల్లాగా జారేసాడు'

అక్కడచేరిన జనం చెప్పుకునేమాటలువింటే మీరు తెల్ల బోతారు. ఆకానుకలు—కట్నాలూ—చదివివులూ—చూసారంటే డంగె పోతారు. మీలాంటివారు తప్పకచూడాలి అన్నాడు దామోదరం.

'చూడక్కలేదోయీ—నీవుచెప్పిన మాహాత్యంవల్లనే ఆయన యెంతమానానభావుడో జేలింది'

'అలాయెంచుకోవలసిందే'

'అవును. అటువంటి మహానుభావుడు కాకపోతే అంతమంది జనం లో సామాన్యంగా తనకు నమస్కరింపవచ్చిన స్త్రీని జబ్బుల్బుకు లేవదీస్తాడా?'

'స్వామిసవమానిస్తున్నారు'

'అవని నేను చెయ్యడంలేదుగాని ముందు కొద్దిరోజుల్లో జరిగి బోతుంది. పొద్దుపోయింది పోతానింటికి'

'తమరోసారి తేప్పకదయచెయ్యాలి. ఎప్పుడువెడదాం?'

'నీకోరికతప్పకుండా తీరుస్తాను—పదిరోజులుపోనియ్యి'

అంటూ గవరయ్య యింటికిళ్ళిపోయాడు దామోదరంకూడా నిజగృహభిమానుడయ్యాడు.

గవరయ్య పోయేమార్గమధ్యంలో స్వామివారిని సేవించివచ్చే పదిమందాడాళ్ళు అడదగిలారు. వాళ్ళముందర— గవరయ్య వెనకాలా వెడుతున్నారు. ఆజనంలొప్పున్న ఆడామెఒకరై రెండోఅవిడితో—

'అమ్మాయమ్మా! స్వామికెక్కడా అరమరికేలేను'

'మహానుభావుడు—అవతారపురుషుడు'

'అవతారపురుషుడుకాకపోతే చూచీచూడకుతోటే సంగతులన్నీ చెప్పేస్తాడా?'

‘అడల్లావును. ఎంతెంతగొప్పవాళ్ళొస్తున్నా గాయన దగ్గరికి’

‘గారుటమ్మా—ఎంతెంతడబ్బు గుమ్మరిస్తున్నారో చూశావా?’

‘చూడకేం. ఇందాకావచ్చిన కోమటావిడ 20 పెద్దకాను లిచ్చింది’

‘ఎందుకో’

‘అవిడికి సంతానంలేదుట—తనసేవలో మూడురోజులుంచుకొని మంత్రోపదేశం చేసాట్ల— పదిహేనురోజులయిందిట— అప్పుడే చిన్నలు కనుపిస్తున్నాయట’

‘అయినసేవలో ఉండటమంటే’

‘గాని ఆయనకు ఫలహారంపెట్టడం—లేవగానే సాంబూలమివ్వడం— కాళ్ళుపినగడం—ఇలాటివి’

‘అసమయంలో ఇంకా ఎవరేనాభక్తులుంటారా?’

‘అప్పుడిటలెవ్వరూ— శిష్యులుకూడా లోపలికళ్ళదానికి వీల్లేదు మళ్ళా తెల్లారేదాకా’

‘తెల్లవార్లు సేవచెయ్యాలన్నమాట’

‘అలా మూడురోజులు’

‘మామజడలుందమ్మా—తీసిగొచ్చి చూపి చాలి’

‘ఎన్నేళ్ళుంటాయి’

‘ఏం—ఇరవై రెండుంటాయి’

‘పెద్దవయస్సువాళ్ళకి ఉపదేశం చెయ్యట్ల’

‘రేపు తీసుగొస్తాను’

‘ఇక్కడేవుందా’

‘అ-అ అమ్మాయిమొగిడికిది నాలుగోపెళ్ళి— అరవై యేళ్ళు గాటుంటాయి. గొప్పవుద్యోగం’

‘కప్పకూలిస్తుందా అమ్మాయికి—కాని మనిషి రూపసేనా?’

‘రూపసికాకపోశే—ఉపదేశంచెయ్యరా?’

‘రూపసయిఉండాలి—యావ్వనంలోవుండాలి— లేకపోతేచెయ్యరు. మొన్ననో 20 వళ్ళపెల్లవచ్చింది. నిన్ననో 45 వళ్ళావిడొచ్చింది. మీతో స్వామి మాట్లాడరు పొమ్మన్నారు శిష్యులు.

‘వాళ్ళెంతో నిరుత్సాహావశి వచ్చిందాన్నే పోయారు. నేనిలా వెడతానమ్మా. నేనుకూడా వెళ్లొస్తాను’

గవరయ్య ఇదంతా ఊకడుతూ— తలపంకిస్తూ—తనయిల్లు చేరుకున్నాడు.

౬

వీరాస్వామివారి శిష్యుడై యిప్పటికి రెండుమాసాలయింది. ఆయనచర్యలన్నీ కనిపెట్టిచూస్తున్నాడు. చూడగాచూడగా అతనికి చాలా అనుమానాలు కలుగుతున్నాయి ఏదో సరిపెట్టుకుంటున్నాడు. అయితే స్వామివారికితడు ఆంతరంగిక మిత్రుడు కాకపోయినా బాగా చనువుగామాత్రం ఉన్నాడు.

ఓనాడు స్వామిఉత్తరాలు వ్రాసేయించి పోస్తుంటే పారెయ్యడానికి వీరాస్వామినంపాడు. అందులో ఓదిరుసామా చూచేసరికి గుండె గుభేలుమంది. దాంతో అతనిఅనుమానం బలపడిపోయింది. అయినా యింకా పరీక్షించి చూస్తే నేగానీ నిర్ధారణచేయలేనని ఓకంటకనిష్ఠా చూస్తున్నాడు.

జనమంతా అవ్వేళ పెదరాళే స్వామిఆజ్ఞమీద వెళ్ళిపోయారు. వీరాస్వామి స్వామినమ్మగారిని నిలబడిచూస్తున్నాడు. నలుగురుస్త్రీలు కట్నాలూ, కానికలూ పెట్టించుకొచ్చారు. నలుగురి రాత్రికండమన్నాడు

వారంగీకిరించి స్వామిచెప్పిన ప్రకారంగా తాముండవలసిన ప్రత్యేకస్థానా లలోకి వెళ్ళిపోయాడు.

స్వామి వీరాస్వామిచూచి— నీవొచ్చి యెంతకాలమైందని అడి గితే— మూడుమాసాలు దాటి దన్నాడు. అయితే నువ్వు రోజూ ఏపని చేస్తున్నావని తిరిగి అడగ్గా— ఏముండండి— గణనాధంగా రోజెబుతే అదే చేస్తున్నాను. కాని తమసేవచేసేభాగ్యం లభించలేదు— అని వీరాస్వామి అనగా—

‘నా నువ్వేజేస్తావు’

‘తమ సన్నిధానాన్నుండి తమకేవిధమున శ్రమారేఖాదా చూడ డం— తాముగొంచం అలసివుంటే— ఆశ్రమతీర్చడం— తమవల్లవృద్ధనా యంతగోష్ఠి విసరించడం— అదేనాగోరికి’

‘అయితే రేపటి నుండి నువ్వస్తమానమూ నావద్దేఉండి పగలు భర్తలుతెచ్చిన కానుకలందుకోడం— రాత్రి నేనువిలిచివస్తున్నాను— నాగదిలోకివచ్చి కాల్చివట్టడం— ఇదే నీవునాకు చేసినసేవ’

అని స్వామిచెప్పి యికవెళ్ళి పడుకో— నేను జపంలో కూర్చోవా లని శిల్పిపోయాడు.

అనంతరం వీరాస్వామి బయటికొచ్చి— నేనువచ్చి మూడుమా సాలయింది. ఈస్వామినోటాట ఒక్కతెవ్వనాక్కూ విసలేదు. ఎంతసేపూ కానుకలూ— కట్నాలు— పెళ్ళిగా స్త్రీలు రాత్రిపూట రావడం— ఇదంతా నాకెలాగోవుంది— కాలం ఇక్కడ వ్యర్థంచేశాను— సరేమాస్తాను రేపటి నుంచి సన్నిధానాన్నుంటానుగదా!

అని ఆగోచిస్తూ అలాగేఉండిపోయాడు. సరిబామైనా అతడు సీద్రపోలేదు. ఈవేవాటిగోష్ఠిలో పక్షతర్వాత - విద్రలేకు— ఇవ్వేళ కునికి పాల్లకూడాతీవు. అలాగేసూచున్నాడు.

స్వామివారు రాత్రి జపంచేసుకునేగదికి ఎదురుగావున్న హాల్లో కూర్చున్నాడు అయితే అక్కడ రాత్రివేళ మనలవాని కొక్కగణనాథానికే అధికారంవుంది. అవ్వేళ గణనాథం ఏదోపనిమీద స్వామిలోచెప్పకుండా గ్రామంలోకెళ్ళాడెందుకో— అతడింకారాలేదు. అతడుండేచోటనే వీరాస్వామి కూచున్నాడు.

ఇంతలో— గణనాథం అస పిలుస్తూ స్వామి బయటకొచ్చాడు. ఆకూర్చున్నది గణనాథమేనని స్వామిఅనుకుని— దగ్గరగావచ్చి— ఇవ్వేళ వచ్చిన ఒక్కఅడదీ లొంగలేదోయి— పైగా వాళ్ళమాటలుచూస్తే మన బాధారం బయలుపడేట్టుంది— అని చెవులోచెప్పాడు. ఆమాటలువిన్న వీరాస్వామి కొయ్యబొరారు. స్వామివారు పట్టంచు సేలంపంచక్కిట్టుకొని వంటిసిండా గంధంవగై రాపూసికొని — వేళ్ళాగృహంలో — ఆమెకాళ్ళ వేళ్ళావడేవిలుడువలె వున్నాడు.

అప్పుడు నేను గణనాథాన్నికాదండి. వీరభక్తుణ్ణి. అనడంతోటే ఇక్కడెందుకున్నావు? అవతలికిపో అని అతడి లోపలకుపోయాడు. వీరాస్వామి అక్కణ్ణుంచి కదలేదు. కాని శాస్త్రయింకాచీకటిలోకి జరిగాడు.

మరోపదిహేనునిమిషాలకి గణనాథం సీసాతో ఏదోపట్టుకొచ్చి స్వామిరలుపు తట్టాడు. స్వామి రలుపుతీయ్యడంతోటే యిద్దరూ లోపలికి పోయారు. వీరాస్వామికిదంతా వింతగాకనిపించింది. మొదట తాను కూర్చున్నస్థలంలోకొచ్చాడు. లోపల్నించి మాటలు వినిపిస్తున్నాయి.

‘గణనాథం మనమిక్కడనుంచి పదిహేనురోజుల్లో చాటిపోవాలి’

‘ఏమంతలొందరొచ్చింది?’

‘ఏంపెద్దప్రచూదంకాదుగాని యివ్వేళ్ళొచ్చిన ఆడాళ్ళుసలుగురూ కూడా దేవాలయకురాండే!’

‘ఏంజరిగిందేమిటి?’

‘ఒక్క-... న్యమమున నాగనిప్పలేదు. పైగా కొంచెం పెద్ద
మొదల మూటలు చెప్పారు’

‘అవుచేసెయ్యలేకపోయారా?’

‘ఏమిటో తెలివిదిక్క-పగానే పడించారు’

‘హగ్గిరి గావుండాని’

‘ఇంకోటివ్వే తెలివిమూలినపనిజేసాను’

‘ఏమిటది’

‘మొన్న మూడుమానాలక్రిందట ముసదగ్గరిచేసి ఏరిధిపడి
పడవలోపుంగు నువ్వేఅనుకుని యీపనిగిడిచెప్పారు చెప్పుగా’

‘అలాడు చాలానుంచివాడు. అనిపిస్తూ ముసకేమిథయంగలేను.

కాని యిల్లాకి అవకీశెంకెల్లెరిసికి కట్టెపు. ఎ గెనేపూ నేదానగోట్టి’

‘ననే అలాయితే మనసు పడటబడింది-నీనామూతి విప్పు’

‘తొందరక్కనాలోంది. ఇవ్వేకొరకడం చాలాకష్టమంది’

‘ఒలే-తెలివై నవాడపుకాబట్టి తెచ్చావు’

‘అంతేనండి’

‘గ్లాసులనిండాపొయ్యి’

‘అంతా మీరేపుచ్చుకోండి. హాకో నేళ-’

అడంతోటే నావమి గబగబా గి గ్లాసులు నీల్చేసాను. ఏమి
హాయిగావుందోయి గణనాథు- చిన్నప్పడు మాపూహ్యసారే. అన్నా
నాకోశూకుని న్నేహంగావుండేవాడు. అతడిపేరు వీరానావమి వాహా
యించేవాడు అన్నాడునావమి.

‘తమకిదిన్నప్పటినుంచి అలవాట’

‘ఇంతప్పటినుంచి’

‘ఇవ్వేళ నేనూహ్యకిపోయాయి-ఉత్తరా లేమనావచ్చాయా’

‘ఆ-మా పెద్దాడు నారాయణాచార్య-నాన్ననిచూడాలంటున్నాట్ట’

‘మందియెమకాయీ పులో ఎలావెడతాం?’

‘నేనై నాచూసి చాలారోజులయింది— మొన్న మఃమఃపిండబ్బు 2 వేలతోను కొంపకొన్నాడుట. బాగానేవుండిట— రేపు సిల్వవున్న 4 వేలు పంపెయ్యాలి— మిగిలినబంగారం చీల్లవగైరాలు వెళ్ళావుడే పట్టిగెడదాం’

అని చెప్పుకునేమాటలన్నీ పీరాస్వామికి వినిపించాయి కాని గిందరగోళం పడుతున్నాడు—

‘విసవోయి— ఆపీరాస్వామి ఓరోజున నమ్ముతున్నాడు. అప్పటి నుంచి విడిపోయాం— ఎక్కడకిపోయాడో తెలియదు’

‘వాడిసంగతిప్పుడెందుకూ?’

అనిచెప్పుకున్న మాటల్లో పీరాస్వామికి మతిపోయింది. సూరూ చాన్లుకాకుండావుండదు. ఇంకా సుదేహమెందుకు— వీడివేసంనేసి యెంత డబ్బుగించాడో— ఎప్పటిదప్పుడే యింటికిబాపుతున్నాడు. ఈసంగతీ తా ననికట్టిన పీరాస్వామికి— స్వామంటేవీడా— వెధవజన్మ— ఇలాంటిపనులా. ఎంతదేశగోహం— ఇటువంటివాణ్ణి పట్టిన బాగుండునుగాని— నాకెం నుకు— నాలుగురోజులు కర్మమూసుకొని— ఇక్కడినుంచి పోతానని కుంటూ అక్కడనుంచి బయటకుపోయాడు. ఎక్కడపడుకున్నా నిద్దరట్ట లేదు. అల్లాగే గుడ్డుతీసికూచుని తెల్లారేముందు పడుకున్నాడు. కాని పదిగంటలయినా మెలుకువరాలేదు. అప్పుడు స్వామినారిని చూడ్డాని కొచ్చిన జనుల కోలాహలానికి మెలుకువొచ్చిలేచాడు.

రాత్రి స్వామినారి దబ్బనాని కొచ్చిన స్త్రీలలో ఒకావిడ ఆవూళ్ళో పెద్దఉద్యోగస్తుడైన ఒకనాయుడుగారికూతురు. వయస్సు యరవై చాలుంటాయి. చాలాఅందగత్తె. ఆమెకి సంతానంలేదు. ఇంటి దగ్గర తల్లితోచెప్పి యిరుగుపొరుగువాళ్ళు— స్వామిని దర్శించి సంతాన ఫిక్ష వేడుదామని నూకాళ్ళని బుట్టలో పెట్టివస్తూంటే తమకూడావచ్చింది.

స్వామి, యేదో ఒకచో— తాడో— త. కిరో— యిస్తాడనుకుంది కాని
గదిలోకి తీసికెళ్ళి బలవంతం చేస్తాడనుకోలేదు. తక్కిన ఆహ్లాద బాధలు
చదువుకోనివాళ్లు. ఈలమ్మాయి బాగా చదువుకుంది. లోకజ్ఞానమూ
వుంది. రాత్రి స్వామిని వదిలించుకోకుండా బ్రహ్మాండమైంది. నెలారకుండా
యింటికొచ్చేసింది దొంగరిగా.

ఇంటికేదానడ లోనే తల్లి వంజరిగిందని శిశ్నిందింది. అమ్మా
ప్రేమచమండా మోసాలో పిండివుంది. దగాలో కమ్మకుపోయివుంది.
కపటప్రేమాచ— ఆస్వామిని— ఆజనాన్ని— చూసి— నేనూ నాలోవద్దిన
వాళ్ళుకూడా మోసపోయాము.

అదేవిటమ్మా! అలాంటావు నేనూచూశానుగదా! ఆజననమ్మ
ద్దం— ఆకానుకలు— ఆప్రభావం— ఆమాహాశ్మయం— అంది.

నానోటమ్మట వాగించకమ్మా— ఆస్వామిచేసిదోహం— అడది
నోటంట చెప్పడానికూడా అనవ్వాగావుంటుంది.

అంత దుర్మార్గుడా!

ఆహ! మహామోసం—ప్రజలకళ్ళల్లో దుమ్ముగొట్టి—వేల్చి
సున్నాడు. వాడు నిజంగా యతిగాడు.

వంజరిగిందో చెప్పలేనీ!

నువ్వు నొక్కడుగుతూంటే చెప్పకుండావుండగలనా? చెప్పుతాను.

నేను వేలాదిజనంవెళ్ళి విరగబడుతున్నారని— మహానుభావుడని—
సరమేశ్వరుడని—అపతారపురుషుడని— లోకాలు చెప్పుకునేమాటలు—
ప్రభావాలువిని— ఆనందోషం చూసి— వేలాదిజనాలు పొందేదాన్లో అవ
గింజంతభాగం మనకుండకపోతుందా అని ఆశపడి యెప్పుడూ యిల్లుకడ
లందాన్ని—నామతిచెడిపోయి— తోటివాళ్ళు వెడుతున్నారగదా అని
సిద్ధపడ్డాను.

నాలోవద్దినవాళ్ళు చెప్పేమాటలు—నా ఆశలతకి తీగల్ని పెట్టి
పెంచాయి— అడవాళ్ళలోగదా వెడుతున్నా— అశేషమాలో బయలు

దేరాను. ఫలాలు-పుష్పాలు- దక్షిణతాంబూలాలు పుచ్చుకున్నాను. ఆమర్కార్కుడి మోసపుడేవాలయంలో ప్రవేశించాం. మేము వెళ్ళేసరికి శిష్యుడితో మాట్లాడుతున్నాడు. మమ్మల్ని చూడగానే అతగాణ్ణి సాగ నంపేసి మమ్మన్నాహ్వనించి- మాచందరాలనుకుని- కానుకలు వొళ్ళో వేసుకొని - మీరాగరిగోకెళ్ళి కూచోండన్నాడు - ఆచండాలుని ఆజ్ఞ భగవదాజ్ఞగా భావించి- ఆగదిలో కూచున్నాము.

అతడు లోపలికెళ్ళి రెండుగంటలు పోయింతర్వాత - ఆగదిలో వున్న ఆడంగుల్ని పెద్దవాళ్ళనియుంగు - చిన్నవాళ్ళని తర్వాత ఒక్క- రొక్క-రే రమ్యమని కబురంపాడు. ముందెదరింటావికవెళ్ళింది. మరో అరగంటకి ముప్రక్క మేడావిక వెళ్ళింది. ఇంకోఅరగంటకి మన ఆఫీసు లో హెడ్ గుమస్తాగారిభార్య వెళ్ళింది. పిళ్ళెవరూ తిరిగి గాలేదు. మరో అరగంటకి నాకు కబురొచ్చింది- ముందువెళ్ళిన ముగ్గురూ ఏయ్యారా అని ఆగోచిస్తూ నేను నింపాదిగా ఆకిరాతకుడున్న గదిగుమ్మ దగ్గరకెళ్ళాను. అక్కడొక్కడేవున్నాడు. గోచిరమ్మన్నాడు. నింపాదిగా లోపలికి అడుగువేశాను.

ఆగదిలో అలంకారాలూ- ఆపందిరిపట్టెమంచమూ- పరువూ బాలీసులు చూచేసరికి నాబిళ్లు కంపరమెత్తింది. ఆమనిషి యతిగాకాకుండా ఓరాజపుత్తుడులాగా- పట్టువీతాంబరంకట్టాడు- గంధంపూసాడు - పూలదండలు మెడనిండావేశాడు- గదినిండా వెండిసామానులు- ఫల హారాలు-పూలబంగిళ్లు-ఇవన్నీవున్నాయి ఇలావచ్చి కూర్చోమన్నాడు తనుకూచున్న ప్రక్కకుర్చీలో. ఇలా క్రిందకూర్చుంటానన్నాను వల్లకాదన్నాడు. నాకనుమానంఫట్టి అలాగేచిలబడి- నాలోవచ్చిచవా రేమైనా రనడిగాను. వారికి మంత్రోపదేశంచేసి-ఇవంచెయ్యడంకోసం పక్క గదిలో కూచోబెట్టాను. సువ్వుకూడా మంత్రోపదేశంపొందాలి-దానికి ముందుగా నావీగంధం వంటికిపూసుకొని.-అత్తగూ పన్నీగూ పెట్టూ

బట్టలకి వులువుకొని—ఆమంచమీద ఎచుకో—అవుడునేను సుంత్రోప దేశంచేస్తే దాన్నుచ్చరిస్తో బహు యిద్దరంకలసి చెయ్యాలన్నాడు.

నాకంతా అర్థమైపోయింది. ఒప్పుమండిపోయింది—కాళ్లు వణుకు తున్నాయి— కోపంయెక్కువైతోంది—ఎక్కడైనా మంచమీద మంత్రోపదేశంచేస్తారా! సంతానం కోరివద్దనవాళ్ళకే యిలాచేస్తాను. లే తొందరగాలని చెయ్యిపట్టుకుని— లాగబోయాడు నేను కదలేదు— బయటికి వెళ్ళిపోదామని వెనక్కి ఒలదుగేశాను— ఆపీయగులేది గదిలోపల గడియవేశాడు— నాకళ్ళు చీకట్లుకమ్మతున్నాయి — నాబుద్ధి తిరిగిపోతోంది. నాకేంకోచడంలేదు. కాని ధైర్యందిక్కిబట్టి— తిలుపుతియ్యండి అన్నాను.

నాదగ్గరికివచ్చినవాళ్ళు స్వర్థంగానెళ్ళడం నాకవసరం. తొందరగా మంచమెక్కన్నాడు. నేనులకలేదు—పలకలేదు—ఆమోసగాడు తటాలున లేచి నానడుంచుట్టూ చేతులేసి కాగలించుకోబోయాడు. ఒక్కలోపుతోళాను. వెనక్కిపడ్డాడు— గబగబా తలుపుతెరిచి బయటపడ్డాను. కాని అన్నితలుపులు బిగించున్నాయి. నేనున్నపడవకు దగ్గరగావున్నగదిలో మాటలాడేచప్పుడు వినిపించింది. నాలవస్థకంతులేదు. ఆతలుపుమానేవ్రంది— తలుపుమీద కొట్టాను. లోపల్నించి తలుపు తెరిచబడింది. చూస్తేనిగదా నాతోవద్దినవాళ్ళు ముగ్గురూ అందులోవున్నారు. ఒకళ్ళ నొకళ్ళు కాగలించుకొని ఏడ్చారు. ఇంటికిపోవడం యెలాగయిచికినా మన తెల్లారేపోదాము అని నిశ్చయించుకుని ఆదుర్మార్గునిచిర్యలు తలుచుకుంటూ దవడలువాయించుకొని మమ్మల్ని మేల్పింపునని గుడ్లుతీసుకుూర్చున్నాం. తెల్ల తెల్లారేముందు గుండెలుచేతలుచ్చుకొని యింటికోర్చాం. ఆదుర్మార్గుడిలా ఎంతమందిని బలాత్కరిస్తున్నావో!

అని కూతురుచెప్పింది విని ఆతల్లి ప్రపంచ ఇల్లాలయిపోయింది లోకశిశుల్లో దుమ్ముకొట్టి యిలాశబదనాటకం అడే ఆకిరాతుకన్నీ ఎదలకూడదు.

అంటూ బుగ్గలునొక్కుగొంది. మీబాబయ్యతోచెప్పి వాడి బాజాపట్టిస్తానని వేడమీదికెళ్ళి సంగతంతా చెప్పింది. అప్పుడక్కడేవున్న గారీనాథ్ సంగతంతా విన్నాడు. ముక్కుమీద వేలేసుకున్నాడు—తనపై యధికారి తానూ గూట్లాడుతని వెంటనే యతిరాజస్వామిన్న స్థలానికి కూతురితో సహా వచ్చాడు. కూడా చాలమంది ఉద్యోగస్తులున్నారు. లోపల చొరబడ్డారందరూను. స్వామింకా లేవలేదు. ఆగందరగోళం గణనాధం విని బయటకొచ్చాడు. స్వామి జపంబోవున్నాడని చెప్పాడు. నువుమంచిగా యివతలికేతప్పుగోమని స్వామి గదితలుపులు తీయించారు. లేవకొట్టారు. బయట తీసుగొచ్చి ఆగదిబోవున్న సామానంతా బయట వేశారు. అందులో స్వామికి యింటిదగ్గర్నిచొచ్చిన ఉత్తరాలూ—మణియార్ద్రులు—ఇన్స్పెక్టర్లుకట్టిన రిసీవులూ—వెండిసామాను—టాయిలెట్టు సామగ్రి—యివన్నీ చిందరవందర చేశారు.

ఎల్లాపాకిపోయిందో యీసంగతి ఊరంతా వదినిమిషాల్లో పాకే సింది. జనంతండ్లోపతండాలుగా వస్తున్నారు దామోదరానికూడా తెలిసి అక్కడకువచ్చాడు. స్వామి నేరంచేసినవాడిలాగా తలొంచుకుని నిలబడ్డాడు. ముఖంపై కెత్తడంలేదు—అప్పుడాయద్యోగస్తుడు—నివాస మెచ్చట. నువ్వో నన్నురాత్రి యీమెను బలాత్కరించావాలేదా? ఇల్లా వేపంవేసి డబ్బు ఎన్నాళ్ళుగడిస్తావు అని దవడలు వాయిండాడు తప్పు చేశాను కాపాడండిని రిండుకాళ్ళూ పట్టుకున్నాడు స్వామి.

దామోదరాన్ని చూచి గారీనాథ్ విన్నావటోయి స్వామివారి మహిమ. కన్నావుటోయి స్వామికిబరిగేఉత్సవం—

దారుణంగా పోగిడేశావు. నేనప్పుడే చెప్పాను. ఎప్పుడంటా
ఇంతే—అంటూ తనయజమాని ఆజ్ఞాపించియున్నాడు.

తయజమాని వీళ్ళనిపుడే మకాయెత్తించెయ్యాలి అని నువ్వుచేసిన
తప్పుకి తలతిరిగినా పాపంలేదు కాని దయదలచి లేవగొడుతున్నాను.

అంటూ సామానులన్నీ మూటలుకట్టి ఆజ్ఞచేసాడు. జనం
రోజూకంటే అక్కిడెక్కివగావున్నారు. అందులో కొందలు మామూ
లుగా స్వామిదర్శనానికివచ్చినవాళ్ళు. మఱికొందలు ఈ పార్శ్వవిని
నచ్చారు. వీరాన్వామికూడా అక్కిడెవున్నాడు. అతిగాడిపక్కినే గవ
గయ్య— అతిగడగ్గరినాగా దామోదరి. పిలబడున్నాడు.

వీరాన్వామి అప్పుడు యతిరాజన్వామి సూర్యచాక్లే అని గురి
తించాడు. అతిగడగ్గరినే నుంచున్నదామోదరి. అథోలోకింటోకి గురి
పోయాడు. గారీనాథ్ దిగాలపడిపోయిన దామోదరాన్నీ బుజాలు
తట్టుతూ—ఇప్పటికై నా తెలుసుకో—ఇటువంటివాళ్ళు తా. మోసగాళ్ళేనని.

అనడంతోటే దామోదరిం నువ్వే న్గోవ్ గవరయ్యా అన్నాడు.
వీరాన్వామిమాటలో మాటకలిపి బాబయ్యా! ఈస్టేషనీనా పాపంలేదు.
వర్ణానిక్కంసాలి—మావూరే. చిన్నప్పుడు బండాబాయ్లాతిరిగేవాడు.
తాగేవాడు. కూళ్ళేకదేశాలమ్మటబడి యీవేషంవేసి బాగాగడించి
యింటికి పంపాడు—

అంటే నువ్వొసనూలున్నావా అన్నాడు దామోదరిం. నేనేదో
మోసోయి దేశాలంటిరుగుతూ స్వామిపరోవున్నారంటో పెద్దప్రభగా
వుంటే యిక్కడికొచ్చి మూడుమాసాలనుంచి యిక్కడుండి కనిపెడు
తున్నాను. బాగాపన్నాడికొడవల, దోచేసాడు. రోజూబ్రాహ్మణయన్నాడు.

అలాపదవోయి పరికిర్దా, అని గారీనాథ్ వీరాన్వామిని యతి
రాజుదగ్గరికి తీసికెళ్ళి ఇతనవరోయెలుగుడువా అండిగితే మూర్ఖాడగుడా
తలకాయ పంచేసుకున్నాడు.

ఆ అధికారి వెంటనే బిచాణాఅంతాకట్టింది అక్కడుండే జనాన్ని
తటిసి పక్కలకినెట్టింది తెలివిలేకుండా బుద్ధిగడ్డితిని యిలాంటివి
జేసానని యేడుస్తున్నాడు. మీరెవ్వరూ ఏడిజోలికేపోకండు చెప్పాడు.

‘ఆగుంపులోంచి ఒకడు ఎంతమందాడాళ్ళని చెరిపాడు పుండా
కోడు’ అన్నాడు.

‘ఎంతడబ్బు దోచేసాడు దొంగముండాగొడుకన్నాడు మరోడు’

‘ఏవై తేనేమి దెబ్బల్లినకండా దాటిపోతున్నాడన్నాడింకోకడు’

ఈవిధంగా ఎవరికితోచినట్లు వాళ్ళు తిట్టడంమొదలెట్టారు. తల
ఎందుకోసి సడివేధిలోనడుస్తున్నాడు. మొహంమీద ఉమ్మెయ్యనివాళ్ళు
లేరు. మనిషిజన్మల్లినవాడికా పరాధవంచాలదూ!

‘ఏంబతుకుబతికాడా’—ఏం వెలుగువెలిగాద్రా’

అంటూ జనంవెంట బడ్డారు. పువ్వులమ్మిసోపే కట్టెలమ్మ
వలసిన గతిపట్టినవాడిలా గెంది ఆచార్లుబతుకు—

అలాంటినమయంలో తప్పంతా పాడుముండాప్రజల్లే. విరగబడి
పోయారు. వీడు యతిరాజుకాడు—

—● ర తి రా జు ●—

రాబోవు నవలలు

శ్రీ మానా పురంవారివి

1. ప్రేమ హృదయం
2. భర్తలేని ధార్య
3. భమ
4. నైట్ సి కార్
5. హానీమూన్

వలయువారు:—

పి. వి. రామయ్య సన్, రాజమండ్రి.

